

Budućnost je ženska; slikovnica za feminizam

Mataković, Diana

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:740463>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-15**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA VIZUALNE I MEDIJSKE UMJETNOSTI
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

DIANA MATAKOVIĆ

BUDUĆNOST JE ŽENSKA
SLIKOVNICA ZA FEMINIZAM

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:

doc. art. Hrvoje Duvnjak

Osijek, 2020.

SAŽETAK

Ovaj diplomski rad sastoji se od 60 digitalnih ilustracija inspiriranih snažnim i odvažnim ženama. Kroz neke od ilustracija protežu se motivirajuće poruke vezane uz žensko tijelo, seksualnost i slobodu. Likovi su prikazani u neobičnim pozama, zaobljenih i izduženih udova te naglašenih ženskih atributa. Takvim prikazima likova željela sam potaknuti gledatelja da preispita način na koji doživljava formu ženskoga tijela. Ovim ilustracijama želim slaviti žene i njihovu snagu, a vedrim i šarenim bojama željela sam dočarati razigranost, bezbrižnost te slobodu koju svaka žena zaslužuje. Iako su žene feminističkog pokreta kroz povijest postigle mnoge važne uspjehe u pogledu prava i slobode na različitim životnim područjima, ostalo je puno prostora za borbu protiv još uvijek prisutne represije i patrijarhata, borbu za fizičku i psihičku slobodu žena, za rušenje predrasuda i stereotipa o rodnim ulogama, borbu protiv homofobije, transfobije, rasizma i slično. Nadam se kako će neprekidna borba aktivistica feminističkog pokreta u budućnosti pridonijeti pozitivnim promjenama koje su nam još uvijek prijeko potrebne.

Ključne riječi: feminizam, žensko tijelo, digitalna ilustracija, aktivizam

SUMMARY

This master's thesis consists of 60 digital illustrations inspired by strong and courageous women. Some illustrations are carrying motivating messages related to women's body, sexuality and freedom. The characters are shown in unusual positions, with rounded, elongated limbs and pronounced women's attributes. With such depictions of characters, I wanted to induce the viewer to reconsider the way he sees the form of a female body. Through these illustrations I am celebrating women and their power, and with the bright and cheerful colours I wanted to conjure up the playfulness, carelessness and freedom that every woman deserves. Although women of the feminist movement have achieved many important successes in terms of rights and freedom in different areas of life throughout history, there is still a lot of room to fight the still lingering repression and patriarchy, to fight for physical and mental freedom of women, to demolish prejudices and stereotypes about gender roles, fight against homophobia, transphobia, racism, etc. I hope that the continuous struggle of the feminist movement activists in the future will contribute to the positive changes we obviously still need.

Keywords: feminism, female body, digital illustration, activism

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Diana Mataković, potvrđujem da je moj diplomski rad pod naslovom „Budućnost je ženska – Slikovnica za feminizam” te mentorstvom doc. art. Hrvoja Duvnjaka rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku, _____

Potpis: _____

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	1
2. KRATKA POVIJEST FEMINISTIČKOG POKRETA.....	3
3. REZULTATI ANKETE PROVEDENE U SVRHU ISTRAŽIVANJA O.....	5
4. PRIČE IZA ILUSTRACIJA	32
5. TEHNIČKI OPIS RADA	53
6. ZAKLJUČAK.....	55
7. LITERATURA	56

1. UVOD

Oduvijek sam imala averziju prema feminizmu zbog načina na koji je negativno prezentiran u medijima i na društvenim mrežama. Žene s kojima sam se susretala, a koje su sebe nazivale feministkinjama, većinom su bile ogorčene i isfrustrirane žene koje su širile govor mržnje prema muškarcima što se u potpunosti protivilo mojim mišljenjima i stavovima. Mediji većinom prikazuju onu radikalnu stranu feminizma, prikazuju žene u negativnom svjetlu - kao divljakuše koje gole trče ulicama i nasilnim protestima pokušavaju riješiti razne društvene probleme i nepravde. Iako sam imala stav da svaka žena treba imati pravo raditi sa svojim životom što god želi, kako god želi i gdje god želi bez predrasuda i osuđivanja okoline, nikada se nisam željela poistovjećivati s nazivom „feministkinja” iz upravo gore navedenih razloga. Međutim, ono što me potaknulo na razmišljanje, a na kraju i dovelo do realizacije ovog diplomskog rada vezanog uz temu feminizma, jest ovogodišnji riječki „Hod za život” čija je organizatorica B. Brezac Benigar izjavila kako su za nju silovane žene koje žele pobačiti – ubojice. Unatoč tome što sam svjesna kako već godinama ispred zdravstvenih ustanova stoje upravo žene koje mole krunice i protive se abortusu, svejedno sam ostala šokirana ovakvom sramotnom izjavom koja je izašla iz usta jedne žene. No, to zapravo ništa ne čudi ako smo upoznati s činjenicom da se ta ista žena zalagala za liječenje autizma kiselinom te je bila optužena za krađu. Također još jedna stvar koja me užasno razljutila su muškarci u Hrvatskom saboru koji se miješaju u cijelu raspravu oko zabrane pobačaja što je apsolutno apsurdno iz jednog i jedinog razloga, a to je taj da muškarci nemaju i nikada neće imati mogućnost začeća, stoga nema niti potrebe da odlučuju što će žena raditi sa svojim tijelom. Nitko nema pravo odlučivati umjesto bilo koga, koja god situacija bila u pitanju, ali nažalost u stvarnosti to nije baš tako. Tužno je što se uopće u 2020. godini mora raspravljati o ženskim reproduktivnim pravima pored puno većih problema i važnijih tema u našoj državi. U međuvremenu dok su se saborski zastupnici i zastupnice prepucavali oko toga treba li ženama uopće dopustiti pobačaj, a kamo li ga učiniti lako dostupnim, besplatnim i sigurnim, na jednom utjecajnom hrvatskom Instagram profilu pojavile su se potresne ispovijesti seksualno uznemiravanih i zlostavljenih žena. Svoja traumatična iskustva podijelile su žene gotovo svih dobnih skupina. Činjenica je da se seksualno uznemiravanje žena događa svakodnevno te da se skoro svaka žena barem jednom u životu s time suočila, ali se o tome većinom šuti pa zbog toga nemamo dojam koliko je učestalo. Da su

kazne za takva djela male ili gotovo nepostojeće, o tome svjedoči nedavna nepravomoćna presuda prema kojoj je muškarac star 49 godina osuđen na samo 22 mjeseca zatvora zbog silovanja 14-godišnje djevojčice. Hrvatsko pravosuđe već godinama okreće leđa pretučenim, zlostavljanim i silovanim ženama, no brzo i efikasno odrađuje svoj posao kada je u pitanju, primjerice, konzumacija kanabisa. Svi ovi događaji prethodili su stvaranju mojih ilustracija kroz koje želim slaviti žene, prikazati njihovu snagu, a vedrim i šarenim bojama dočarati razigranost, bezbrižnost te slobodu koju svaka žena zaslužuje. Živimo u vremenu u kojem pojedini muškarci ponižavaju i zlostavljaju žene, dok pravosuđe na to odmahuje rukom, vremenu u kojem je žena ženi vuk jer nas društvo uči kako se moramo natjecati jedna s drugom, vremenu u kojem crkva ne priznaje ravnopravnost spolova i nameće svoje zakone kao da smo u srednjem vijeku, a politika gura nos u tuđe maternice. Zbog tih razloga smatram kako je ženama potrebno pružiti podršku, potrebno je međusobno ohrabrivanje i podsjećanje na to koliko su žene moćne i snažne. Ravnopravnost žena koja postoji samo na papiru ukazuje na to kako je potreba za feminizmom prisutna i u 2020. godini te se nadam da ću ovim ilustracijama potaknuti žene da nadahnjuju jedna drugu i međusobno si budu podrška.

2. KRATKA POVIJEST FEMINISTIČKOG POKRETA

Položaj žene stoljećima je bio podređen u raznim segmentima društvenog i političkog života. „Takav društveni status bio je utemeljen na tradicionalnome patrijarhatu koji je davao temeljno značenje socijalnomu životu. Kao sustav društvenih odnosa patrijarhat je institucionalizirao odnose dominacije i moći muškaraca s jedne strane i podređenost žena s druge.” (Mihaljević, 2016:150) U srednjem vijeku smatralo se kako je jedini prioritet u životu žene obitelj i briga o djeci ili odlazak u samostan gdje će ostatak života provesti u Božjoj službi, dok se od muškaraca očekivalo da osigurava sredstva za održavanje obitelji, da sudjeluje u političkom životu te ispunjava ostale društvene uloge. Neprestana diskriminacija žena, društvena ugnjetavanja i nepravde koje su trpjele te uskraćivanje ljudskih prava kroz čitavu povijest, dovele su žene do suprotstavljanja patrijarhatu i borbe za pravo glasa, pravo na visokoškolsko obrazovanje te pravo na raspolaganje vlastitom imovinom i zaradom. Tako se formirala prva generacija feministkinja, odnosno prvi val feminizma koji je trajao od 1800-e do 1920-e godine. Feminizam prvog vala najviše je bio orijentiran na stjecanje prava glasa za žene, što je u Americi 1920. godine i postignuto. Poslije ratna situacije u svijetu oblikuje novi i najpoznatiji, drugi, val feminizma u kojem je došlo do popularizacije naziva „feministkinja”. Poslijeratno stanje obuhvaća period između 1960-e i 1980-e godine u kojem se težilo prema vraćanju tradicionalnim i društveno zadanim ulogama u društvu kako bi se obnovile i izgradile nacije. Nakon neimaštine i velikog stresa koje je prouzrokovalo ratno stanje, muškarci i žene ponovno se ujedinjuju te vraćaju starim, odnosno tradicionalnim obiteljskim ulogama koje su rezultirale tzv. *baby boom* generacijom u kojoj je rođeno oko 73 milijuna beba. Muškarci su se vratili obavljanju poslova kako bi uzdržavali obitelj, a žene su bile fokusirane na obavljanje uloge majke i domaćice. Feministkinje drugog vala suprotstavile su se takvom regresivnom shvaćanju muških i ženskih uloga u društvu, stoga je drugi val donio niz važnih promjena. Te promjene uključivale su zakone o jednakim plaćama i obrazovanju, građanskim pravima, dostupnosti kontracepcije i pravu na pobačaj, diskriminacije na radnom mjestu te seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja. „Kroz drugi val žene su uspjele probleme vezane za odnose u braku i obitelji poput razvoda i nasilja pretvoriti u javni problem. Silovanje u braku, tjelesno zlostavljanje, psihološko zlostavljanje, vrijeđanje, ponižavanje i svi ostali oblici nasilja tek su sedamdesetih i osamdesetih godina konačno i priznati kao takvi. Žene su uštkavane strahom i sramotom, a njihova tišina omogućavala je neprestanu reprodukciju nasilja.” (*ibid*:162) Treći val feminizma

traje od 1990. godine sve do danas, a nastao je kao reakcija na neuspjehe feministkinja prijašnjih generacija te nedostatke koje je trebalo nadoknaditi. U trećem valu naglasak je na intersekcionalnosti i opiranju prema esencijalizmu, a teži se i za ukidanjem stereotipne slike žene koja je štetna za nju i njezinu mogućnost da bude potpuna osoba. „Prinos je trećega vala u ostvarivanju ravnopravnosti žena u raskrinkavanju rodnih uloga. Distinkcija roda i spola pružila je mogućnost analize utjecaja društva, religije i kulture na stvaranje i oblikovanje uloga koje su se pripisivale ženama i muškarcima i smatralo ih se nepromijenjenima.” (*ibid*:166)

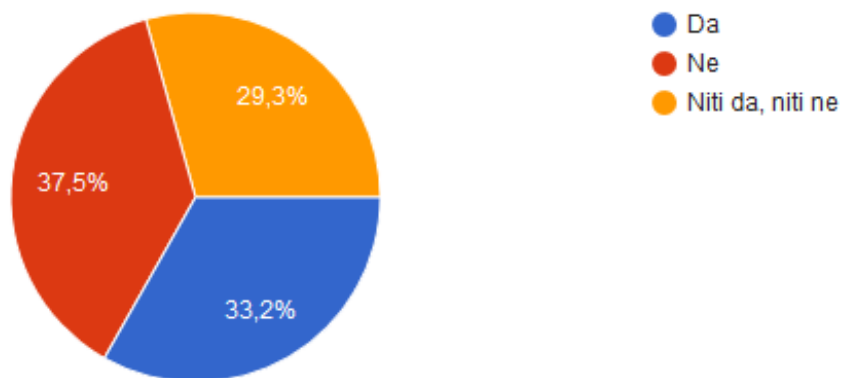
3. REZULTATI ANKETE PROVEDENE U SVRHU ISTRAŽIVANJA O RELEVANTNOSTI FEMINIZMA U 2020. GODINI

U anonimnoj anketi provedenoj u svrhu istraživanja o relevantnosti feminizma u 2020. godini te onoga što on (ne)predstavlja, pristupilo je 518 ispitanika od kojih je 361 žena, 147 muškaraca, a ostalih 10 odabralo je opciju „ostalo” (1 transrodna osoba, 2 gender fluid, 1 nonbinary, 6 nedefiniranih). Ispitanici su pripadali različitim dobnim skupinama, od 15 godina do 68 godina starosti. Obrazac se sastojao od 19 pitanja višestrukog odabira te 4 pitanja u kojima su ispitanici imali mogućnost pisanja samostalnog odgovora. Anketu sam provela kako bih saznala smatra li društvo da feminizam govori o promicanju matrijarhalnog društva u kojem su žene relevantnije od muškaraca, zbog predrasuda s kojima se aktivistice svakodnevno susreću te raznih drugih pitanja vezanih uz feminizam. Pisani odgovori u potpunosti su preneseni onako kako su napisani te nisu gramatički niti pravopisno korigirani. Također nisam cenzurirala psovke jer smatram da odgovori time više dobivaju na svojoj autentičnosti.

U sljedećim grafikonima prikazani su rezultati ankete:

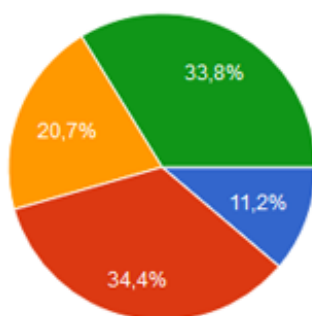
Smatrate li sebe feministkinjom / feministom?

518 odgovora

Smatrate li da su muškarci nadmoćniji nad ženama?

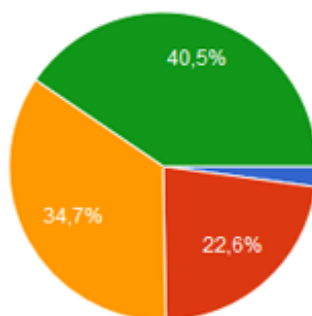
518 odgovora

- Da
- Da, ali samo u određenim okolnostima
- Većinom ne, ali ponekad da
- Ne

Smatrate li da su žene nadmoćnije nad muškarcima?

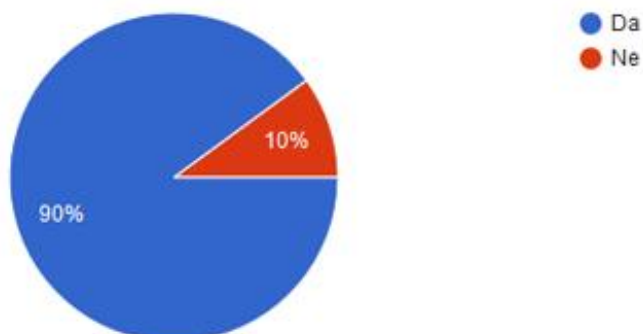
518 odgovora

- Da
- Da, ali samo u određenim okolnostima
- Većinom ne, ali ponekad da
- Ne

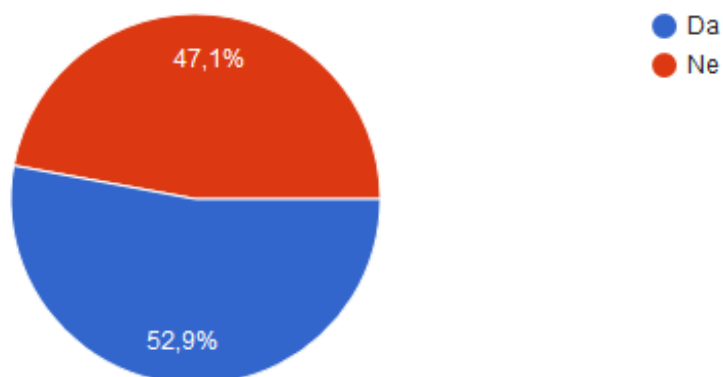
Mislite li da su svi ljudi, bez obzira na spol, dob, boju kože, vjeru, nacionalnost i seksualnu orijentaciju jednaki te zaslužuju jednaka prava?

518 odgovora

Jeste li ikada doživjeli bilo kakav oblik seksualnog nasilja ili uznemiravanja?

518 odgovora

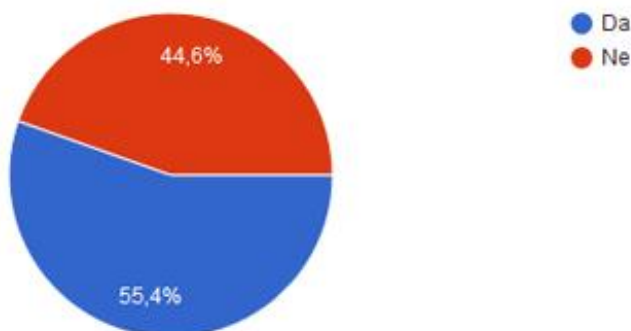
Na pitanje gdje su (ako jesu) doživjeli nekakav oblik seksualnog nasilja ili uznemiravanja, ispitanici su odgovorili sljedeće:

- a) 183 ispitanika: u kafiću / noćnom klubu
- b) 175 ispitanika: na ulici
- c) 114 ispitanika: u školi / na fakultetu
- d) 71 ispitanik: na poslu
- e) 20 ispitanika: kod kuće

f) Ostali: javni prijevoz, društvene mreže, na drugim javnim mjestima

Jeste li ikada doživjeli bilo kakav oblik diskriminacije ili nasilja na osnovu Vašeg spola, rase, seksualne orijentacije, vjere ili nacionalnosti?

518 odgovora

U opciji samostalnog odgovora neki od ispitanika podijelili su osobna iskustva u susretanju s diskriminacijom:

- 1) „Diskriminacija na temelju fizickog izgleda. Predrasude.”
- 2) „ Za vrijeme domovinskog rata preselila sam s obitelji iz Slavonije u Zagreb. U vrticu sam pala dok smo se igrali i poderala hlace. Nakon toga netko od starije djece me prozvao izbjeglicom (jer sam poderana i nisam iz Zagreba)”
- 3) „ Zbog puberteta u osnovnoj školi jer sam se počela razvijati i to su dečki iskoristili mada sam se uspjela obraniti.”
- 4) „ Agresivni muškarci koji dovikuju na ulici, oni u klubovima koji su naporni i nisu nikad čuli za riječ ne, sredovječni muškarci na poslu koji uopće ne žele čuti mišljenje mlade žene jer "nema iskustva" i sl.”
- 5) „ U osnovnoj školi u zadržtoj sredini su me se neki klonili jer sam srpske nacionalnosti, i također su sve djevojke prolazile "obicne lude godine" kada su nad decki u prolazu hvatali za straznjice i grudi prije no sto smo uopce ikada dosle u dodir s icim seksualnim... Itd.”
- 6) „ Na sezonskom poslu smo imali radnog kolegu koji je napadao apsolutno svaku kolegicu koja je radila tamo, obzirom da smo ga sve odbile postao je neumjesan i bezobrazan sa svakakvim radnjama, čitaj udaranje bocom vina "iz zajebancije" po guzici, zaključavanje u wc pa čak i prisilni poljubac jer je tu večer bio pijan, a zamislite živite u istom smještaju.”

- 7) „ Od sitnih gluposti, pa sve do plaće koja mi je bila manja, dok je mojim kolegama koji su bili na istim radnim pozicijama bila veća (opravdanje - jedan kolega ima dijete, drugi radi duže (radio je 3. mjeseca duže)”
- 8) „ Kao gay muškarac prolazio sam u odrastanju mnoge verbalne traume.”
- 9) „ U vlaku sam u kupeu bila s prijateljicom i još jednim čovjekom koji se nakon nekog vremena počeo samozadovoljavati pred nama, a u kafiću sam doživjela samo jednom da me čovjek nije htio prestat udarat po stražnjici dok mi nisu došli muški prijatelji (iako sam se opirala i prijetila mu)”
- 10) „ Homofobni uzvici na ulici većinom.”
- 11) „ Govor mržnje na osnovi nacionalnosti”
- 12) „Kao mlada, otvoreno gej, žena iz konzervativne sredine često se susrećem s raznim oblicima diskriminacije, od izdvajanja iz grupa, zadirivanja, pa sve do prijetnji zbog moje seksualnosti ili samog toga što sam žena.”
- 13) „ U osnovnoj sam prestala vjerovati u Boga prema katolickoj viziji i dogmama (5.osnovne ofišli), zbog toga sam u razredu doživljavala podrugivanje od pojedinaca, te da sam Židov (jer da moras pripadat necem, nekoj kutiji, nekim granicama..), sad si mislim "ma djeca smo bili", ali sumnjam da su sada ti pojedinci u slicnim situacijama ista bolji, mozda samo šute, nadam se.”
- 14) „ Velika sam obozavateljica nogometa i često sam se susretala s predrasudama o tome zasto idem na utakmice.”
- 15) „ Najviše sam diskriminiran na temelju svoje vjere, pošto sam rimokatolik I aktivni vjernik I sudjelujem u životu zajednice sam prozvan zatucanim, zaostalog razmišljanja pa čak I prazne glave.”
- 16) „ Prijavljivala sam se za posao konobara, šef je rekao da traze muskarce jer su oni jači. Na drugom poslu šef me ispitivao i provocirao pitanjem spavam li sa radnim kolegom, a drugoj kolegici je direktno, ružnim riječima govorio da prestane zavoditi kolegu (iako to nije radila).”
- 17) „ Gej sam, nije bilo ništa veliko i ozbiljno, ali dolazilo je do raznih rasprava i vrijeđanja.”
- 18) „ Objavila sam sliku svog tijela, odnosno vidio mi se trbuh i linije donjeg dijela tijela, javio mi se dečko koji me prvo pohvalio a kada sam ga odbila zbog ružnog načina komentiranja moje figure, rekao mi je da sam samim objavljivanjem te fotografije sama tražila ovakve komentare i da mi se muškarci javljaju.”
- 19) „ Diskriminacija je super stvar. Cesto zbog svojeg spola , izgleda , orijentacije ne moram sama sebi otvarat vrata , dobijem super komplimente , imam razlicite mogucnosti i ne plaćam ili placam puno manje za neke stvari jer me netko diskriminirao kao pokornu ženu.”

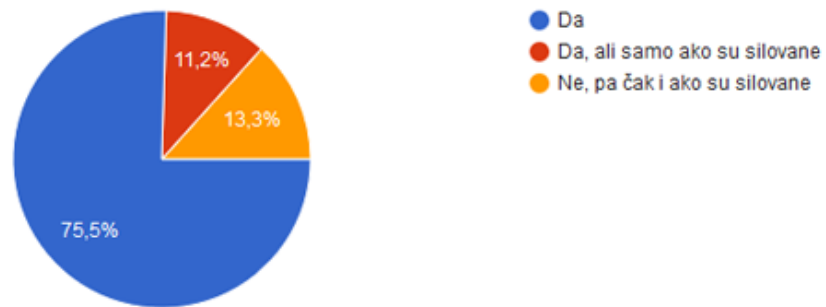
- 20) „ Konstantno me se, kao bijelca, Hrvata, katolika, muskarca normalne seksualne orijentacije, diskriminira. Katolici se primjerice vrijedjaju i diskriminiraju kao nazadni, i to bas od onih koji se navodno bore protiv diskriminacije.”
- 21) „ Prilikom odabira auta u salonu su mi pokazivali aute za koje smatraju da bi me zanimali jer su bas “zenski” auti.”
- 22) „Bavim se poslom u kojem je većina muškaraca (skiper), a postoje predrasude da su žene lošije u vožnji pa me krivo gledaju. Ja to ne smatram diskriminacijom jer ako imamo realan prosjek da žene jesu lošije, onda nemam ništa protiv da budem reprezentirana tim prosjekom, ukoliko dobijem šansu da dokažem suprotno.”
- 23) „ Razni ljigavci u tramvajima koji misle da te imaju pravo dodirivati, trljaju se od tebe pa kao slučajno, bulje u tebe neprekinuto, slijede te po gradu (po danu i po noći), glasni komentari, fućkanje, dok vozim: ako napravim istu grešku kao muško, odmah mi se lijepi etiketa da ne znam voziti zato sto sam žena, “šale” da su žene za kuću i kuhinju pa kad se ne smiješ ti si obična kučka i odvratna feministkinja koja mrzi sve muško...”
- 24) „ Da, od strane feministkinja. Smeta im što ne razmišljam kao one.”
- 25) „ Budući da sam ateist i čvrsto stojim iza svojih uvjerenja, vrlo često nailazim na neodobravanje kršćana unatoč tome što sam nemam ništa protiv bilo koje tuđe vjere dok god se ne nameće meni.”
- 26) „ More mizoginih profesora u školi i na fakultetu, muškarci kojima je sama činjenica što sam izašla u noćni klub signal da želim spavati s njima i da su bogom dani, brojni slučajevi "dedeka" u tramvajima koji se trljaju od tebe u gužvi ili još gore prime te za stražnjicu.”
- 27) „ Od lupanja po guzici do iznenadnih poljubaca koji su bili neopravdani.”
- 28) „ Brojni "katolici" su me napadali i izjavljivali kako mole za spas moje duše, osudili moja stajališta o ravnopravnosti svih ljudi bez obzira na spol, vjeru, rasu, itd.”
- 29) „ Zbog nečeg, možda mojih pogleda na svijet, meni "iza leđa" se govorilo da sam "peder". Kad sam tražio razgovor sa šefovima, jedan od njih je izjavio da je mislio da ću reći da sam peder i da ću se konačno razotkriti.”
- 30) „ U vezi prijave za posao, apsolutno cijela moja obitelj i prijatelji su mi govorili da kopaње na suncu nije rad za ženu. Normalno da je naporno ali radim sve što i muškarci a kući dođem zadovoljna :)”
- 31) „ Profesori koji su nama curama u razredu rekli da ne oblačimo preuske majice jer izgledamo jeftino, šef koji mi je ponudio "usta na usta" kad sam se onesvijestila od umora i rekao mi da ne mogu raditi bolju poziciju jer to je fizički preteško za žene (u pitanju je kuhinja konkretno, nisam mogla na roštilj nego sam više bila za nositi vreće od 30kg krumpira) , klasično dobacivanje na

ulici "da si moja dobro bi te .... pa ne bi bila tako mrgudna", u klubu upadice "eto ti si te štikle obula tek tako, a ne da bi pojebalala nešto večeras... mož mislit'"

32) „ Na poslu, šef je uvijek komentirao kako će mi jednog dana objasniti zašto je baš mene zaposlio i uz to ke uvijek išlo držanje i milovanjem struka, ramena...na ulici tipično dovikivanje što bi mi radili i slično...”

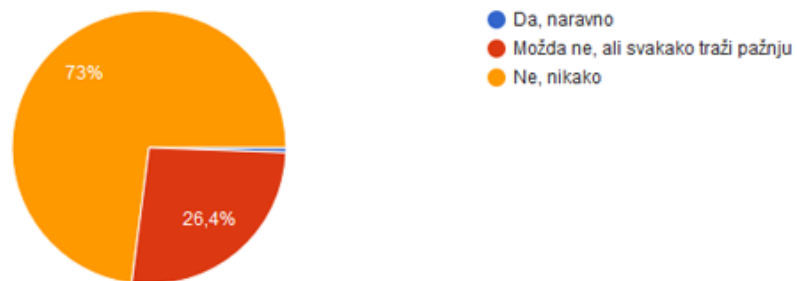
Smatrate li da žene imaju pravo na pobačaj ukoliko to žele?

518 odgovora

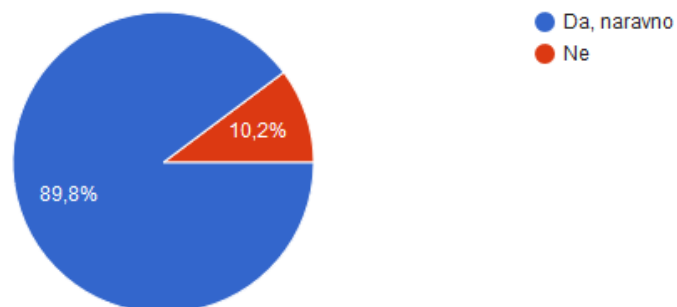
Smatrate li da žena koja nosi kratku suknju, duboki dekolte i štikle provocira muškarce i "traži" biti silovana?

518 odgovora

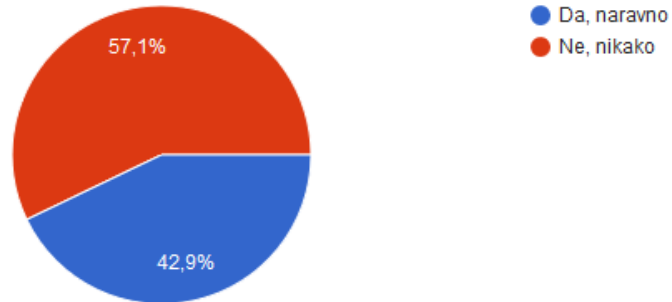
Smatrate li da žena smije i može nositi ono što želi i kada želi?

518 odgovora

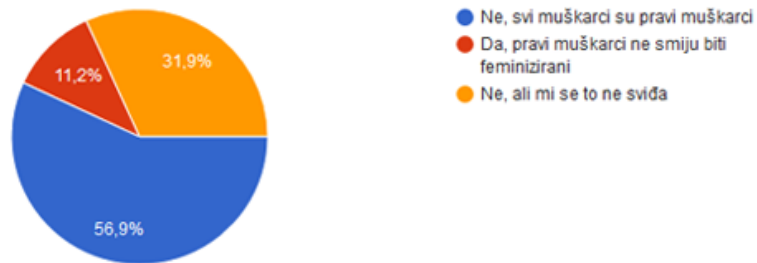
Smatrate li da su transrodne žene "prave" žene?

518 odgovora

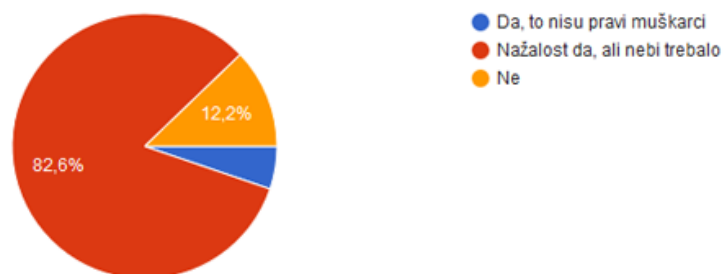
Smatrate li da feminizirani muškarcu nisu "pravi" muškarcu?

518 odgovora

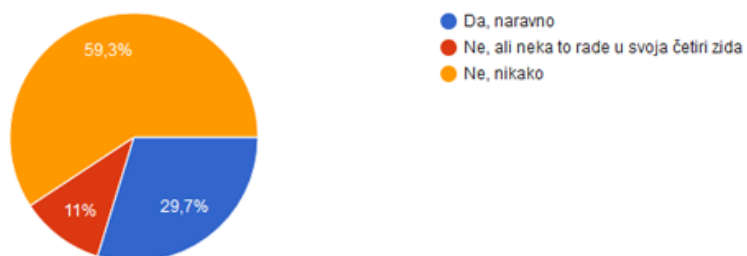
Smatrate li da društvo osuđuje emotivno osjetljive muškarcu?

518 odgovora

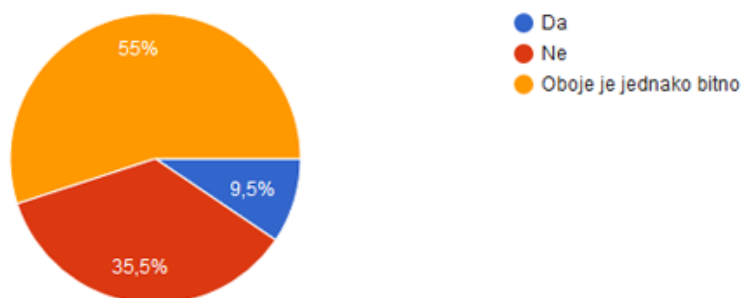
Smatrate li da je brak isključivo zajednica muškarca i žene?

518 odgovora

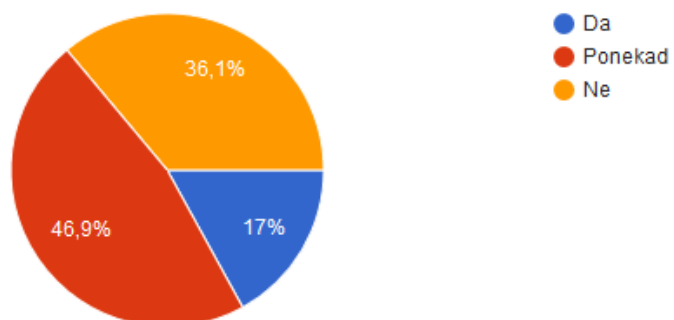
Smatrate li da su u životu žene bitniji brak i djeca nego njezini snovi i karijera?

518 odgovora

Smatrate li da feminizam zagovara mržnju prema muškom rodu?

518 odgovora

U opciji samostalnog odgovora neki od ispitanika podijelili su svoje nezadovoljstvo po pitanju problema rodnih uloga, neravnopravnosti spolova u društvu i dvostrukih standarda:

- 1) „Ljute me rodne uloge, forsiranje tradicije kroz rodne uloge.”
- 2) „Opće prihvaćen stav društva je da su muškarci sposobniji, zaslužniji, bogomdani šefovi i vođe.”
- 3) „Nepriznavanje nezamjenjivosti žena i time svođenje njih na nekakav objekt, dupli standardi u izražavanju seksualnih iskustava i želja, manje mogućnosti zaposlenja zbog mogućnosti trudnoce, strah od napada ako hodamo same po noći... Ima toga.”
- 4) „Ljuti me težnja za ravnopravnošću žena u samo pojedinim segmentima.”
- 5) „I dalje smatram da nije ravnopravnost realizirana u potpunosti.”
- 6) „Ljuti me što ravnopravnost ne postoji”
- 7) „Žene se bore za svoju "ravnopravnost" samo na "finim" pozicijama, nigdje nećete vidjeti zagovaranje da i žene rade na građevini, da kopaju kanale, čiste kanalizacije i slične prljave poslove.”
- 8) „Problem je što se većinom zagovara zastupljenost žena u muškim poslovima, ali ne i obrnuto - npr. za hostese se uvijek traže žene i to nikome ne smeta iako je čak zakonom zabranjeno. Također, u knjižnicama su većinom zaposlene žene ali o tome se ne priča. Jednakost treba biti u svemu.”
- 9) „Uznemirava me što postoje ekstremisti koji se nazivaju feministima, koji se zalažu da se žene uzvisuju, a muškarce treba "istrijebiti" i sl. Time narušavaju, već dovoljno ukaljanu, reputaciju naših PRAVIH feminista koji se zalažu za ravnopravnost i jednakost.”
- 10) „Ta „ravnopravnost” često postoji samo na papiru, ne i u praksi. Recimo, muškarcima je lakše zaposliti se na visokim pozicijama nego ženama. Također, prema statistikama, muškarci su općenito bolje plaćeni u odnosu na žene.”
- 11) „Ako su jednako kvalificirani, muškarac će često biti izabran za novi posao nego žena.”
- 12) „Žene traže ravnopravnost samo u situacijama kada im to odgovara. Muškarci i žene ne mogu biti jednaki u svim segmentima života jer su fizički i psihički (emotivno) drugačiji niti je ta potpuna jednakost bitna za normalno funkcioniranje obitelji, pojedinca ili skupine.”
- 13) „Uznemirava me ideja da su muškarci i žene isti. Ravnopravni jesu svakako i trebaju biti, ali ne isti. Na primjer, sasvim je normalno i očekivano na višim pozicijama u poslu vidjeti više muškaraca jer mnoge žene žele biti majke i posvetiti se drugim stvarima. To, naravno, ne znači da treba zabraniti ženama uspjeh ili ne poticati ih na njega. Treba stvarati kulturu toga da ljudi rade

što za sebe žele, ali uvažavati njihove želje pa i evolucionarne potrebe. (Lično nikad ne bih htjela biti majka i kućanica, ali mnoge moje prijateljice bi.)”

- 14) „Žene su jednostavno podcijenjene, u nekim slučajevima i od ranog djetinjstva pa se zbog toga cijeli život osjećaju manje vrijednima.”
- 15) „Osobno me uznemirava činjenica da žene mogu često biti izložene pokušajima seksualnog nasilja, dok to za muškarce (uglavnom) nije slučaj. Tužno je što žene dok same hodaju ulicom moraju strahovati od potencijalnog napadača ili silovatelja samo zato što su žene. Ali isto tako ne vidim način na koji bi feminizam djelovao na tu problematiku, s obzirom da u pitanju nije „neravnopravnost”, već jednostavno činjenica da su žele slabiji spol.”
- 16) „Kada se radi o seksizmu od strane žena prema muškarcima, fizičkom ili psihičkom nasilju, vrijeđanju muškaraca onda se to zanemaruje, a zagovara se ravnopravnost.”
- 17) „Diskriminacija bilo kojeg spola me ljuti.”
- 18) „Ima previše toga, trenutno me najviše smetaju drugačija očekivanja u vezi ljubavnog života (žena obavlja sav emocionalni rad, a nekad nažalost i svu brigu o kućanstvu).”
- 19) „Predrasude koje se odnose na spolove, primjerice žene su osjetljive, plahe, a muškarci grubijani i manje osjećajni. Oni ne bi trebali plakati i izražavati osjećaje. Također muške i ženske "uloge" koje se odnose na poslove koje jedni trebaju obavljati, a koje drugi, briga o djeci i kućanstvu, kako treba provoditi slobodno vrijeme. Nametnuta ženska i muška zanimanja pa čak i sportovi.”
- 20) „Što se tiče izlaženja s drugim spolom ako muškarac izlazi sa više žena u isto vrijeme on je frajer, a ako žena promijeni više partnera u određenom vremenu ona se naziva pogrdnim imenima i smatra se lakom ženom.”
- 21) „Najbanalniji, ali vjerojatno i najčešći primjer - plaća. Iz prve ruke znam za jedan slučaj, meni bliska osoba ima manju satnicu od muškaraca za isti posao (uključuje i fizički rad). Ako se žena smatra slabijim spolom, zašto onda ona radi nekad i više od bilo kojeg muškarca, diže teret, nitko ne ponudi pomoć, ali komentari su uvijek prisutni.”
- 22) „Tema abortusa me jako uznemirava tj svi ljudi koji su protiv njega, uznemirava me neravnopravnost spolova pri različitim poslovima i mogućnostima.”
- 23) „Trudnice su ugrozene. Žene koje planiraju imati djecu teže dobivaju posao. Živim na selu i u susjedstvu ima dosta nasilja nad ženama. Moja majka je isto ugrožena kao žena iako ne fizički.”
- 24) „efekt tzv. staklenog stropa koji prividno ženama omogućava samoostvarenje međutim sveprisutni patrijarhat i takva okolina ih sprječavaju u mnogo slučajeva. manje plaće, neplaćeni rad u kući i s djecom koji se smatra obvezom žene radi njezine rodne uloge. 90% žrtava seksualnog nasilja su žene, a 99% žrtava trgovine ljudima su također žene. to što se žene vežu uz svoje muževe kao svojevrsno vlasništvo te se ne gledaju kao individue.”

- 25) „Zato što je ta ravnopravnost zapravo krinka kojom se, ne žene, već feministkinje želi staviti na bolji položaj od muškaraca.”
- 26) „Danasnji feminizam se pretvorio u nesto odvratno, u nesto što zacetnice feminizma nisu ni vjerovala. Kao i kod drugih ekstremno lijevih stavova, ekstremni feminizam se pojavljuje u puno većoj mjeri nego onaj pravi (barem u medijima). Smatram da mnoge žene, ekstremne feministkinje, izrazito mrze muškarce i to me jako ljuti. Također me ljuti što mnoge žene tvrde da još uvijek nemamo ni blizu prava koliko i muškarci. Ma gdje to u modernome svijetu nemamo? Možemo setati gdje želimo, glasati, prijavljivati se za sve poslove i slično. Feminizam je davnih dana izgubio svoju svrhu.”
- 27) „Dvostruka mjerila. Kad je žena u diskriminaciji, svi se dignu, a kad je muškarac diskriminiran nitko se na to ne osvrće.”
- 28) „Cijeli život slušam kako su muškarci nadmoćniji nad ženama, kako su žene slabe, kako se moramo složiti s tim da uzmemo muževo prezime... Ljuti me što društvo i dalje misli da su muškarci moćniji.”
- 29) „Pokušaji da se feminizam ocrni i predstavi kao mržnja prema muškarcima. Medijski prostor koji se posvećuje određenim javnim osobama koje zagovaraju svoje srednjovjekovne stavove. To što naizgled žene imaju jednaka prava kao muškarci, ali samo na papiru. Što osobe koje su silovane ili uznemiravane moraju dokazivati i opravdavati svoju istinu, što se smatra da muškarci ne mogu biti žrtve tako nečega. Što se manipulacije i psihičko zlostavljanje ne uzimaju u obzir. Što ne poznajem niti jednu žensku osobu koja nije imala neugodno iskustvo s nepoznatim (ili poznatim) muškarcem. Itd...”
- 30) „žene smiju ići na roditeljski dopust duže od muškaraca, što je diskriminacija na osnovu spola”
- 31) „To što u praksi pogotovo u RH ne postoji ravnopravnost spolova, u svakodnevici sam izložena subjektivnim stavovima konzervativno patrijarhalnim stavovima, najviše kroz obracanja muškaraca o silovanjima, nasumčanim razgovorima npr. na obiteljskim okupljanjima (gdje se žene šalje u kuhinju, itd.), na malonogometnim turnirima, ugl. svugdje.”
- 32) „Ja nisam dobila posao jer je direktor zahtijevao muškarca na radnoj poziciji. Jedan primjer.”
- 33) „Mnogo toga. Žene imaju sve moguće slobode i prava. Cijeli svijet se vrti oko njih, društvo (općenito) je duboko ginocentrično. Muškarci, s druge strane, su rod koji neprestano iskoristavamo, porobljavamo i obespravljujemo. Oni nemaju nikakva reproduktivna prava, sva ostala prava su im omogućena ako ne interferiraju s ženskim pravima, njihova pozicija moći je prividna i samo formalna.”
- 34) „Muškarci koji smatraju žene manje vrijednima i žene koje se smatraju jednakima, a pod tom krinkom omalovažavaju muškarce. Za mene muškarci i žene trebaju biti RAVNOPRAVNI, ali jednaki ne mogu biti zbog biološke osnove.”

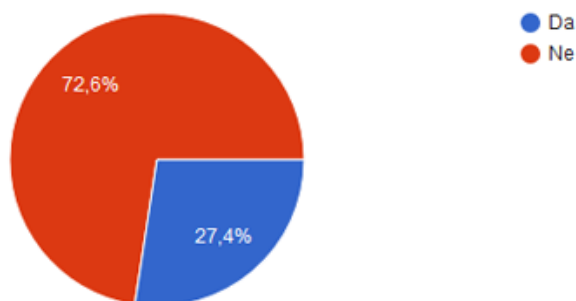
- 35) „Ne bih kategorizirao mišljenja na takav polaran način, smatram da postoje ljudi/zanimanja/društvene situacije gdje su bilo žene ili muškarci potlačeni ili diskriminirani, nečemu su jednostavno razlog naša evolucija, fizičke predispozicije i uloge koje su proizišle iz istog, nečemu su društveno nametnute predrasude, no najviše predrasuda proizlazi kada se na mentalitet neke skupine društva pokušava utjecati na manipulativan način kao što to čini veći dio modernih feministkinja. U stvarnom životu se lako vidi tko je kakav, tko razmišlja svojom glavom, a tko je takozvani NPC čije mišljenje kroje drugi, bilo to otac, majka, neki treći individualni uzor ili moderni medij.”
- 36) „Uznemirava me činjenica da nisu svi ravnopravni, ali i to da se pri svakom pokušaju razgovora tema okrene u drugom smjeru, kako su muškarci potlačeni i kako je ovo samo oblik mržnje prema njima.”
- 37) „Smatram da se previše pažnje posvećuje ženinom izgledu, smatram da se ženu manje sluša i poštuje nego muškarca. Savršen primjer toga je bivša predsjednica Kolinda - koliko članaka ćete pronaći o njenim outfitima, smješkancima i grljenjima muškaraca... a koliko manje članaka ćemo pronaći o primjerice, Josipoviću? Smatram da su oboje bili podjednako utjecajni tj. nisu napravili značajne promjene za vrijeme svojih mandata, ali iz nekog razloga pisali smo članke o svakoj Kolindinoj izgovorenoj riječi i svakom outfitu koji je obukla. Mislim da je Kolinda dokaz koliko je naša država (ne)spremna za ženskog vođu - bez obzira na to što mislite o njoj kao osobi to je naša prva ženska predsjednica. Nama je to smiješno, bedasto, glupo. Dok u najnaprednijim zemljama žene (uspješno) vode Švedsku, Njemačku, Novi Zeland, Island.”
- 38) „Svi negativni komentari koji se uvijek dobivaju na stranicama o feminizmu: muške osobe ne prihvaćaju da je gotovo vrijeme nejednakosti, da svi imaju pravo biti uzdizani u društvu kako su oni od početka svijeta. Najgore je sto takvih komentara ima i od ženskih osoba (!!!!) kojima su toliko isprali mozak da ne razmišljaju logički i slobodno, nego kak im otac/muž nalože.”
- 39) „To što "prave" žene ne smiju psovati, moraju znati kuhati i peći kolače, peglanje i čišćenje je njihov posao. Za žene poput Maje Šuput, Jelene Rozge i Danijele Martinović se često kaže kako im je život besmislen jer nemaju djece, a na muškarce koji nisu očevi se tako ne gleda. Ide mi na živce što muškarci otvoreno u društvu pričaju o ženskim atributima i ne shvaćaju koliko je to uvredljivo. Muka mi je od jadnih viceva o plavušama (iako nisam plavuša) i od predrasuda da su žene loši vozači. Smeta mi to što dečki u klubovima i na zabavama misle da imaju pravo dirati cure oko njih. Ne pada im na pamet da su se one došle zabaviti, a ne flertovati s njima. Također, muškarci misle kako žene ne znaju ništa o sportu, što je užasno glupa pretpostavka. Postoje muškarci koji ne znaju što je zaleđe i postoje žene koje to znaju. Najviše mi smeta to što muškarci osuđuju feminizam i misle da feministice smatraju kako su i muškarci i žene jednako fizički snažni, a to nije istina. Činjenica je da imamo različita tijela. Smeta mi i to što se od muškaraca

očekuje da zarađuju i brinu se za obitelj. Od njih se očekuje da znaju sve popraviti. To mi nije jasno. Ako nisi vodoinstalater, naravno da ne znaš popraviti WC školjku, ne moraš ni znati. Jednostavno nazovi vodoinstalatera da to riješi. Također, pravi muškarac ne smije plakati ili na bilo koji način pokazati emocije. Najviše od svega mi smeta što se muškarci ne bore protiv ovih stereotipa, nego ih jednostavno prihvaćaju. Ispričavam se što je toliko dugačko, nadam se da će pomoći.”

- 40) „Žena se uvijek stavlja ispred muškaraca dokle god joj to paše. Kada je nešto "riskantno" odmah je muškarac tu da uskočio i bude na prvom mjestu a žena je tada sretna da nije u prvom planu.”
- 41) „To sto i dalje nismo ravnopravni, sto radikalne feministkinje dobivaju vise pozornosti koje ujedno blate po muskarcima, a mi normalni feministi dobivamo manje pozornosti, to sto sudstvo ne osuđuje silovanje i bilo koje seksualno uznemiravanje kako bi trebalo. Zelim prestat hodat sa strahom sama po ulici! Zasto nas se ne uci samoobrani u skoli i zasto se nikad ne spominje ikakvo silovanje u skolama... ”
- 42) „Homoseksualnost je bolest i nju treba liječiti. Ako se prouči na koji je točno način homoseksualnost maknuta sa popisa mentalnih bolesti, svakome sa zdravim razumom bi trebalo biti jasno da to nikako ne slaviti, već bi trebalo podržavati liječenje takvih osoba.”

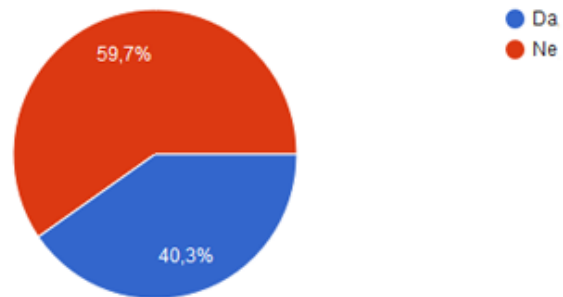
Vjerujete li da bi svijet koji sprječava određene ljude da pristupe punim pravima i mogućnostima odveo u pošten svijet za sve?

518 odgovora

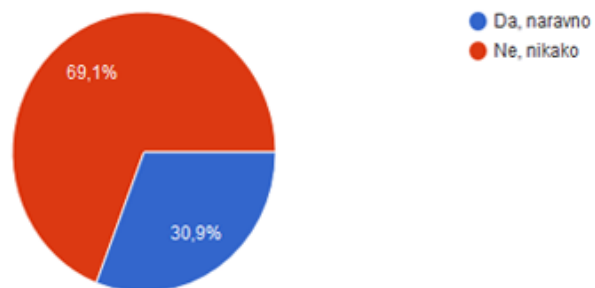
Bojite li se da će feminizam poništiti duboko ukorijenjenu tradiciju, religijska uvjerenja i uspostavljene rodne uloge?

518 odgovora

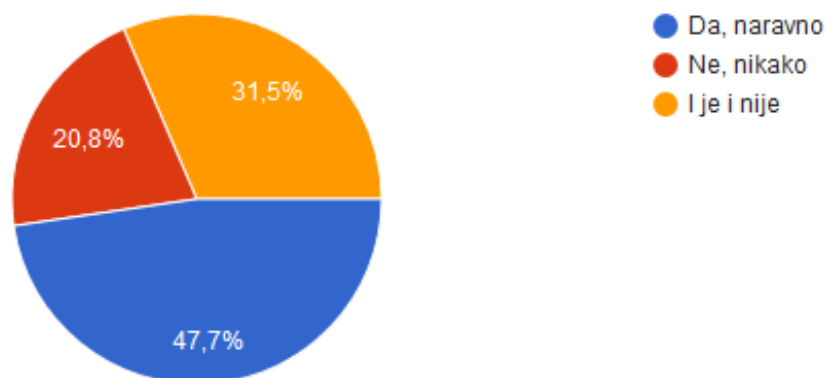
Smatrate li da će feminizam donijeti negativne pomake u odnosima, braku, društvu, kulturi, snazi i dinamici autoriteta, te u poslu i ekonomskim prilikama.

518 odgovora

Smatrate li da je feminizam potreban u 2020. godini?

518 odgovora

U opciji samostalnog odgovora neki od ispitanika podijeli su svoja stajališta po pitanju važnosti feminizma u 2020. godini odnosno je li nam i dalje potreban:

- 1) „Trebamo feminizam!!!! Dosta je bilo toga da muskarci rade sve sto zele!!!! Ravnopravnost!!!! Bez nasilja, bez silovanja i bez drugih stvari koje zene prozivljavaju na dnevnoj bazi. Feminizan je samo prvi korak.”
- 2) „Feminizam je iznimno važan i potreban jer iako nam se sada čini da je “wokeness” veći nego ikad, u praksi to i dalje nije dovoljno za ravnopravan svijet za svih.”
- 3) „Trebamo feminizam još uvijek u 21om stoljeću (nazalost) zato što muškarci misle da svaka žena koja nosi kratku suknju trazi da bude silovana,pričaju kako kurve nemaju dostojanstvo no na pitanje sta bi napravili da su žena na jedan dan odgovore:"bio bi kurva" (ovo sam čula),zato sto su šale o nasilju nad ženama i kako je žena mašina za pranje suđa još uvijek smiješne muškarcima,zato što su lezbe fetišizirane od strane muškaraca.Tome svemu treba stati na kraj,a to se može samo uz feminizam.”
- 4) „Smatram da je NE BITI feminist u današnjem vremenu ustvari sramotno; javno reći da smatraš kako oba spola ne zaslužuju iste prilike. Osobno ne poznajem žensku osobu koja barem jednom nije bila "zašlatana". Da ne spominjem teror kroz koji prolaze trans žene. Doslovno sve što tražimo je da nas se ne dira bez našeg odobrenja, da ne živimo u konstantnom strahu, da možemo nositi što želimo i da imamo istu plaću kao muškarci za isti posao.”

- 5) „Trebamo feminizam. Kao prvo, žene u mnogim državama još doživljavaju užasno zlostavljanje. Kao drugo, čak i u takozvanim progresivnim državama još nije sve idealno i postoje mnogi problemi koji nisu vidljivi na prvu te nisu dovedeni u svijest javnosti (npr. činjenica da žene obavljaju sav emocionalni rad kao što je pamćenje bitnih datuma, davanje emocionalne podrške etc.). Kao treće, mnogo muškaraca pati od netretiranih mentalnih problema zbog mišljenja da je ženskasto iskazati osjećaje.”
- 6) „Trebamo feminizam, no valja educirati ljude da on znači ravnopravnost a ne moć žena nad muškarcima. Feminizam može promijeniti tradicije i pomaknuti rodne uloge u društvu, ali ako postoje ljudi koji se protive tome, nitko im ne brani da se drže tradicije i žive svoj život ili odgajaju svoju djecu na način na koji misle da je primjeren. Najveći razlog zašto je feminizam važan, kao i ostali pokreti za ravnopravnost, jest što se zalaže za prava ljudi. Oni ne traže više prava nego samo jednako. Kome se to ne sviđa jednostavno ne treba sudjelovati u tome.”
- 7) „Feminizam je potreban danas više nego ikad jer nam se nameću stajališta koja vode snižavanju kulture i sveukupne stečevine moderne civilizacije kakvu poznajemo i za kakvu smo se stoljećima unazad borili.”
- 8) „Feminizam je potreban. Ne mogu vjerovati da postoje žene koje se ne zauzimaju za svoja prava, ne mogu vjerovati niti da postoje muškarci koji se ne zauzimaju za prava svojih majki, sestara, žena i prijateljica. Feminizam ne poriče činjenicu da smo biološki drugačiji, feminizam nije iluzija već osvještavanje uloga koje smo sami napravili, a ne prirodno dobili. Feminizam se događa s razlogom, a razlog je da nam te uloge više ne služe i trebamo promjene.”
- 9) „Feminizam je danas u nekim stvarima jako potreban, kao npr. kada se silovane žene pita što su nosile kada su silovane i slično. Također, neki djelovi društva još uvijek misle da su žene inferiornije od muškaraca. Međutim, feminizam često postaje toksičan, nelogičan i kontra produktivan te se zbog toga ne smatram feministkinjom”
- 10) „Dokle god žene bivaju ubijene kada reše da napuste partnera, dokle god bivaju proterane u menstrualne kampove, dokle god se na silovanje gleda kao na "sama je tražila, nije velika stvar", feminizam nam je više nego potreban. Borba za prava žena nije se završila time što su NEKE dobile pravo da učestvuju na izborima u svojstvu glasača, ili time što je nekima od nas omogućeno da se bave čime žele.”
- 11) „Feminizam je nažalost još potreban. Žene su ovdje potlačene, odgajane da misle kao i njihove mame, bake, prabake. No često se zna otići u krajnost, pa se nikome ne smije ništa prigovoriti, a da ne postaneš ženomrzac ili osoba koja ne podržava body positivity. Smatram da za sve postoje granice, i ne planiram sebe izložiti toksičnom ponašanju ljudi koji idu iz krajnosti u krajnost. Moja borba u feminizmu je i borba za mentalno zdravlje, a moje mi je na prvom mjestu.”

- 12) „Feminizam je svakako potreban, koliko ženama toliko i muškarcima pa i svima između. Ako feminizam zagovara jednakost tada od feminizma svi dobivamo benefite. Žene više pozicije u firmama, veću autoritativnost, bolje poslovne prilike... Muškarci mogu biti otvoreniji sa svojim emocijama i problemima i ne osjećati grižnju savjesti zbog neispunjenja očekivanja koje im društvo nameće.”
- 13) „Feminizam trebamo jer iako smo mnogo napredovali jos uvijek muskarci drze vecu moc. Jos uvijek ima sovinsta i seksista te zlouporabe moci. Mnogi jos vjeruju da je zenama mjesto u kuhinji iako je njezino mjesto tamo gdje ona zeli biti. Nikad nisam cula da se muskarci boje biti sami vani po noci dok vecina cura ima problema s tim i strah od mogucnosti zlostavljanja. Nitko nikad ne prigovara muskarcima ako hodaju u potkosuljama ili bez majica, ali ako djevojka ima malo oskudniju odjecu svi imaju potrebu dijeliti svoje misljenje o njezinoj 'nedolicnosti'. Tako da, da, feminizam je potreban kako bi se postigao sigurniji svijet za zene.”
- 14) „Smatram da je feminizam itekako potreban zato što su žene u 21. stoljeću i dalje od većine gledane kao mašine za rađanje djece. Ljudi moraju shvatiti da žene imaju apsolutno pravo da same odluče žele li imati djecu ili ne, što također povlači pitanje abortusa. Ako se osoba odlučila za život bez djece, a dogodilo se da je slučajno ostala trudna iz bilo kojeg razloga, ona mora imati pravo odlučiti želi li da se to dijete rodi ili ne, jer ako se to dijete na silu rodi ono nikad neće imati ljubav koju zaslužuje jer će ga njegova mama uvijek gledati kao nešto što nije željela, ako ga uopće zadrži.”
- 15) „Dokaz da je feminizam potreban i dalje u 2020.godini je to što i dalje muskarci raspravljaju o tome kako ce se postupati sa zenskim tijelom. I dalje su vecina zastupnika u saboru muskarci. Vise prava ima silovatelj nad zeninim tijelom nego sama zena.”
- 16) „Feminizam je potreban u današnjem svijetu, u punom smislu tog pojma. Bojaznost od feminizma proizlazi od muškaraca i žena koji ne shvaćaju taj pojam, već ga vide kao prijetnju njihovim vlastitim nesigurnostima.”
- 17) „Mislim da se definitivno moramo i trebamo boriti za prava i ravnopravnost žena u modernom društvu. Davno smo završili sa životom u spiljama; kada su muskarci kao superiorni izlazili van po hranu i tako upoznavali svijet, a zene bile vezane za spilju kako bi grijale i dojile novorodjencad da ih održe na životu. Danas zene žive daleko od spilja i sve hrabrije izlaze van!”
- 18) „Nažalost, feminizam je i danas u 2020.godini i prekopotreban jer se žene i danas stavljaju u kalupe, lake, muškaste, nesposobne, kućanice itd. Dok kod muškaraca nema toliko određenih prozivanja i naziva od strane ženskog spola za muškarce. Ženin svaki korak se gleda, za svaku odluku se proispituješ kako će društvo reagirati, hoće li me prozivati i sl. Žene su svaki dan u strahu od odvratnih komentara od strane muškaraca, dok šetaju ulicom od njihovih pogleda i komentiranja našeg izgleda. To je tako žalosno da se i danas to događa i da žena ne može nositi

što god želi jer postoji mogućnost od silovanja, neželjenog upucavanja, komentara muških kad su vani i sl.”

- 19) „Feminizam je potreban u 2020. Pogotovo u Hrvatskoj. Hrvatska je jos uvijek, na žalost, patrijarhalna država u kojoj crkva ima veliku ulogu.”
- 20) „Mislim da bi jačanje feminizma utjecalo na promjene u društvenoj strukturi općenito. Religijska uvjerenja ne bi mogli primjeniti jer svaka religija ima jako dugu povijest i previše uzastopnih naraštaja koji su socijalizirani pod njenim utjecajem. Ukratko, mislim da ne možemo mijenjati religiju, ali možemo joj dati manju ulogu u javnoj sferi.”
- 21) „feminizam nam je danas potreban isto koliko i ranije, jer borba jeste pocela, ali nije gotova. pored toga sto ni stvarna ravnopravnost ne postoji, svakodnevno se suocavamo sa mizoginijom, mobingom, rodno zasnovanim nasiljem itd. na sve to moramo da se borimo i za pravo da jednostavno budemo zene. jer to i jesmo, ali ocigledno da neki i to zele da poniste i negiraju.”
- 22) „Naravno da nam treba feminizam. Da feminizma nije bilo sad bi sjedila u suknji i ovo pisala a ne u ugodnim trapericama. Naime, zašto je on bitan danas? Bitan nam je kako bi dobile ravnopravnost pri zapošljavanju te na radnom mjestu. Trenutno pod okriljem "ravnopravnosti" i dalje je veća stopa zaposlenih muškog spola (NE ZATO ŠTO ŽENE NE ŽELE RADIT) . Također to vuče i pitanje poslovnog napredovanja koje je također sramotno. Pogledajte nam samo sabor(12%žena). A da ne govorim o zapošljavanju žena čisto da se popuni kvota koja mora biti. (ni te kvote ne bi bilo da nema feminizma) naime nažalost negdje nema ni te kvote... Ovo je sad samo mali dio zašto je feminizam potreban..”
- 23) „Žena ima pravo na pobačaj isto kao što ima pravo na sve ostalo što se direktno odnosi na njeno tijelo(nereligijski gledano).Ne postoji opravdan razlog za silovanje kao ni za fizičko nasilje.Prostitucija ne treba biti društveno neprihvaćena jer ona postoji neovisno o postojanju javne kuće ili sličnih objekata ali je ovako prividno sakrivena od osuđivanja okoline.”
- 24) „Smatram da je podržavanje feminizma i LGBTIQ zajednica potrebno i u 2020.godini zbog neravnopravnosti, zlostavljanja i straha. Najbolji primjer su mediji koji ženama (i svima ostalima) nameću savršene tipove tijela bez celulita, dlaka, strija, ožiljaka i savršena lica bez prištića i bora. SVI se imaju pravo osjećati ugodno u vlastitom tijelu. Treba shvatiti i da žena nije manje vrijedna ako odluči ne stupiti u bračnu zajednicu, ako ne želi imati djecu, Svaka žena je prava žena i svaki muškarac je pravi muškarac, bez izuzetaka :)”
- 25) „Nadam se da će se kod nas ohrabriti žene da odlaze od muškaraca koji ih zlostavljaju jer toga itekako ima!!! Pogotovo na selima! Nadam se da će trudnice i žene koje planiraju djecu imati jednake izgleda kod poslova kao i muškarci. Nadam se da će netko stati na kraj hodovima za život jer samim tim što ima toliko ljudi koji to osuđuju, žen e rađaju nespremne i uništavaju život sebi i djetetu kojeg donose na svijet. Nadam se i da će se više promovirati različitost građe te da

će se i bucke i mršavice pojavljivati u video-spotovima, na TV-emisijama kao voditeljice te na reklamama za kupaće i donje rublje.”

- 26) „Nisam dovoljno educirana da bih dala bilo kakav sud o feminizmu. Znam samo da je ravnopravnost spolova dovela do veće opterećenosti žene (karijera, djeca, kućni poslovi). Pripadam generaciji kojoj je "normalno" podjela na muške i ženske poslove. Poznam puno brakova u kojoj žene rade, a muškarci ne , no ne pada im ne pamet obavljati neke druge " ženske" poslove. Je li to feminizam ?!”
- 27) „Smatram da je borba za prava žena i djevojčica diljem svijeta i na meni, te samim time što sam rođena u "boljim uvjetima" od njih ne znači da ih smijem zaboraviti. Njihova borba je i moja.”
- 28) „Feminizam nije borba protiv muskaraca. Za mene je feminizam borba za normalizaciju emocija i empatije za sve pojedince kojeg god spola bili. Razbijanje predodzbe da su emocije slabost. To je borba za pravo na izbor. Za seksualnu slobodu. Za prihvacanje ljudskog tijela, osobito ženskog, kao neceg normalnog I zdravog, a ne nuzno I iskljucivo seksualnog. To je borba za osjecaj sigurnosti, za slobodu da budeš svoj, da stvoris drustvo u kojem se svatko može osjecati vaznim. Feminizam nije protiv. Feminizam je za.”
- 29) „Treba mi feminizam jer zelim biti covjek. Ne zelim biti dodatak covjeku. Ne zelim mu biti samo kcer, zena ili majka. Treba mi jer ne zelim da se djevojke srame svog izgleda, da ne skrivaju ono sto je prirodno, da ne sute i ne gutaju. Treba mi feminizam jer da njega nije bilo tko zna cija bi sada bila, koliko bi smjela govoriti i kako bi smjela izgledati.”
- 30) „Feminizam za mene znaci pravo žene da bude potpuno svoja u apsolutnom skladu sa samom sobom. Feminizam je zenska sloboda!”
- 31) „Biti curica, djevojčica, djevojka, žena, majka, prijateljica, ujna, tetka, strina, baka, supruga... nosim još puno titular uz pravo koje mi je dano rođenjem, a to je neopisiva SNAGA da se susrećem sa preprekama i predrasudama u životu jer sam žena. USTRAJNOST da guram I idem dalje iako sam nekada u očima drugih samo predmet. POŽRTVOVNOST da dajem cijelu sebe u sve što radim iako znam da neću dobiti istom mjerom nazad. TOPLINA da u svakom prostoru i trenutku vidim sreću za tebe i mene. EMPATIJA da ti vidim dušu I suosjećam s tobom. BOL da iz nje iznova narastem, jer iz nje učim I dajem. LJUBAV da ju bezuvjetno poklanjam. SEBE I SVOJE TIJELO da stvaram novi život, novu iskru u bilo kojim okolnostima jer nema veće žrtve, boli, ljubavi, snage, ustrajnosti, topline, empatije koju žena daje za svoju obitelj. Žena sam, mogu SVE.”
- 32) „U svijetu modernog feminizma treba glasno reći da feminizam nije mržnja prema muškarcima, već ljubav prema ženama.”
- 33) „Jako je velika stvar kada jedna žena osnažuje drugu. Često se prikazuju suparnički odnosi dviju žena, što stvara pogresnu sliku. Imam nekoliko prijateljica i sestru koje su apsolutno najveći

support team na svijetu, ali ne samo psihicka potpora nego trazimo inspiraciju jedna u drugoj. Sjecam se kad mi je jedna prijateljica rekla da u meni vidi uzor. Tad smo se poznavale svega par dana, ali bio je to onaj odnos kad kliknes na prvu. Osjetila sam vaznost izrecenog i veliku odgovornost koju imam prema tome, ali shvatila sam i kolika je bila njena hrabrost da tako nesto kaze. Zena je zeni drug, uvijek. Nemojte se bojat ohrabrit i osnazit druge zene.”

- 34) „Zašto je meni potreban feminizam: Želim da me više niko na razgovorima za posao ne pita da li sam udata i koliko dece imam i planiram ih li još. Želim da se ne podrazumeva da kada mi neko kaze da sam smršala primim to kao kompliment. Tačnije, ne želim da se komentariše moje telo. Ne želim da kolega ima slobodu da me odgleda kao da sam meso. Jer ne, nije mi kompliment već uvreda. Ne želim da mi se deru u saobraćaju jer vide da sam zensko pa znaju da ne mogu da uzvratim bas istom merom. Ne želim da me muž gleda kao domaćicu, suprugu i majku jer je tako zadojen - ja sam mnogo vise od toga. Ne želim još mnogo toga ali ovde ću stati. Sve je to feminizam. Ne mržnja prema muškarcima. Već borba za JEDNAKOSCU. Borba za poštovanje zenske osobe kao OSOBE. Jednako dobre u svemu kao što su i muškarci. Svi smo ISTI. Čak smo i bolje, jače (psihički) i hrabrije vrlo često.”
- 35) „Pozdrav, ja bi htjela inspirirati mlade žene i djevojke da uvijek idu za onime što žele bez obzira što drugi rekli. Puno poslova se danas karakterizira kao muški poslovi pa sam evo tako i ja jedna od djevojaka koja radi kao spasilac i ne samo da rasturam posao nego sam i spasilački tečaj riješila najbolje u zadnjih nekoliko generacija. Nikada ne treba odustajati od svojih snova uvijek će biti netko tko će imati nešto za reći ali mi žene trebamo uzeti stvar u svoje ruke i pokazat tko smo i što uistinu možemo!”

U opciji samostalnog odgovora neki od ispitanika podijeli su svoje stavove oko pitanja zašto se protive feminističkoj ideologiji:

- 1) „Feminizam je destruktivna ideja koja degradira žene prkoseći njenoj prirodi i tako nanosi štetu društvu u cjelini.”
- 2) „Zbog toga što je feminizam nastrana ideja.”
- 3) „Feminizam je nepotreban.”
- 4) „feminizam danas više nema veze s ravnopravnošću spolova.”
- 36) „Feminizam je Čista glupost. Svaka žena je sposobna izboriti se za sebe bez naglašavanja”
- 5) „Jer promiče nemoralne vrijednosti poput homoseksualnosti, abortusa, transgender ideologije itd.,
- 6) „To je jedna velika glupost!”
- 7) „Jer imam zdrav razum.”
- 8) „Nisam u tim vodama.”

- 9) „Nema potrebe za tim u 21.stoljeću”
- 10) „Gadi mi se”
- 11) „Jer je feminizam za žene”
- 12) „Iako jesam za ravnopravnost spolova, smatram da današnji feminizam želi uzdići žene ponižavanjem muškaraca. Zbog toga se smatram antifeministom. Ne slažem se ni sa stavovima ni načinima komunikacije.”
- 13) „Ne smatram se feministkinjom jer sam dovoljno sposobna da sama svojim znanjima i vještinama uspijem u životu. Umjesto da žene radi na sebi i svojim sposobnostima, rađe se okreću nekakvim kvazi udrugama kao što su feminističke kojima se jedini cilj praviti probleme u društvu. Valjda im služe kao "rame za plakanje" i sl.”
- 14) „Zbog toga sto zene imaju vise prava, vise slobode i manje obaveza od muskaraca. Nasilje i opresija nad muskarcima je sustavan problem koji je toliko duboko internaliziran i opce prihvacen da je potrebno puno "pure" pojest kako bi covjek spoznao njegovu istinsku velicinu.”
- 15) „Feministice su indoktrinirane kuje koje žele uništiti a ne graditi društvo.”
- 16) „Prventsveno jer nisam žensko.”
- 17) „Zato što je današnji feminizam (nažalost) čista glupost”
- 18) „Mislim da nisam potpuno uvjereni niti educirani što točno potenciraju i traže pojedini feministički krugovi.”
- 19) „Jer je feminizam razarajući faktor društva.”
- 20) „Ne potreban pokret u danasnjem svijetu.”
- 21) „Mislim da svatko tko ima normalne stavove se ne treba smatrati feministkinjom/feministom. Svi imamo ista prava pred zakonom u 21. stoljeću tako da više nema potrebe za feminizmom koji kao argumente koristi prošlost i vraća nas u istu.”
- 22) „Jer je 80% tog učenja subjektivno i koristi se krajnje idiotskim argumentima pored zdrave logike i podataka iz prakse.”
- 23) „Zato što to nije pokret za jednakost kako se predstavlja.”
- 24) „Feminizam je sranje”
- 25) „Pokret za besposličare, neradnike i ostale debile. Prava i obveze, kako žena tako i muškaraca, su zakonski uređena ustavom svake države, te deklaracijom o ljudskim pravima. Provedba tih zakona isključivo ovisi o institucijama pojedine države i stupnju razvijenosti demokracije i slobode govora. Za takve vrijednosti bi se svaki pokret trebao zalagati, te raditi na ekonomskom, materijalnom, socijalnom, društvenom i duhovnom napretku svih ljudi. A ove feministe bih ja osobno sve lopatom po glavi.”
- 26) „Feminizam se protivi zdravom razumu.”
- 27) „Izmišljen pokret.”

- 28) „Nisam glupa da budem feministkinja.”
- 29) „Feminizam nije potreban jer više ne postoji diskriminacija prema ženama.”
- 30) „Jer nisam retard.”
- 31) „Da se znate ponasat, nebi nikada došlo do ovog.”
- 32) „Feminizam je beskoristan jer se žene bore za prava koja već posjeduju, što govori da feministkinje imaju deficit u mozgu, dokaz tome je da ih skoro I nema na pravnim fakultetima, odnosno znanostima, kao što su tehničke znanosti, prirodoslovne znanosti, medicinske znanosti, već samo na kojekakvim kvazi fakultetima poput filozofskog I sličnih gluposti.”
- 33) „upoznao sam žene slomljene nakon pobačaja, koje su bile sigurne u jedinu ispravnost te odluke. Pobačaj mora postati najnepoželjnija stvar u povijesti i treba se izbjegavati kao "vrag tamjan".”
- 34) „Feministice su malo previše zabrijale, ali podržavam borbu žena u svijetu. Muškarci vole borbene žene i to ih privlači, snažna žena može nadmašiti samu sebe, a ne da neće muškarca. Ali feminizam je baš pretjeran.”
- 35) „Feminizam je nakazan pokret koji teži razaranju društva oduzimajući ženama njihovu najveću snagu - ženstvenost i majčinstvo. Rađa generacijom nezadovoljne i frustrirane djece bez majčinske ljubavi, odnarođenom i neukorijenjenom generacijom kao idealnim održavateljima statusa quo liberalnog kapitalističko-konzumerističkog društva. Važno je napomenuti da su neproporcionalno velik udio u fekinističkog pokretu (i seksualnoj revoluciji općenito) imali nevjerni židovi, čije je djelovanje uveliko uvjetovano njihovom sveopćom odnarođenošću ("narod bez zemlje") kao i talmudističkom mržnjom prema katoličkim društvima i Isusu Kristu”
- 36) „U današnje vrijeme je uvreda reći ženskoj osobi da bi joj prioritet trebao biti obitelj i djeca, imajući u vidu da jedino žene mogu roditi djecu. Ja sam muškarac od 20 godina i čini mi se da sam ja puno više "žena" nego puno žena koje sam upoznao jer sa svakim novim iskustvom skužim da me na kraju skoro uvijek obitelj pomaže najviše, i vrijednost jake obitelji je ogromna. Ne znam zašto je užasno reći za nekoga da bi trebao odgajati djecu. Uvijek se sve gleda na najgori i podmukliji način, a feminiskinje su utjelovljenje licemjerja i dangube i predstavljaju sve loše što sam gore naveo. Moje mišljenje, nemojte se ljutiti.”
- 37) „Smatram da je moderni feminizam rak modernog društva. Tu ima puno negativnih stvari poput krivljenja znanstvenih činjenica i nekih statističkih podataka (npr. pay gap od 70% je takva statistička farsa).”
- 38) „Feminizam u danasnjem modernom drustvu u EU ili SAD-U nije potreban. Zato jer smo ravnopravni, u kapitalizmu nitko ne gleda kojeg si spola,rase, seksualne orijentacije..... Ljude se cijeni po onome koliko su sposobni doprinjeti svojoj organizaciji. I vecini nam je teško i svi smo se susreli sa različitim oblicima zlostavljanja i to je normalno jer život nije bajka. Trebamo manje kukat i više raditi i doprinjeti svojoj okolini i organizaciji unutar koje radimo i/ili živimo te time

postaviti primjer promjene društva na bolje. Od kukanja, svaljivanka krivice na nekoga drugoga, ili plakanja zbog sistema, društva, okoline, zlocestog bijelog covjeka itd. Nema nista. Budite korisni društvu, radite, pomozite ljudi ce to prepoznati.”

- 39) „Feminizam je izmišljeni pokret zadnjih 20 godina jer žene nisu niti malo diskriminirane i zapostavljene i sam pokret izaziva obrnutu diskriminaciju muškaraca.”
- 40) „Popularno je biti žrtva. Eto, rekao sam to. "Fora je" žaliti se i promovirati kao osobu sa smanjenim mogućnostima za uspjeh kako bi drugima (a najviše sebi) opravdali svoju nesposobnost. Sve se vrti oko ideje ravnopravnosti, ali potpuno krivog tipa. Treba nam ravnopravnost prilike za uspjeh, a ne ravnopravnost uspjeha! Ljudi koji si sposobni i talentirani ostvariti nešto iz ničeg moraju biti nagrađeni bez obzira na spol/vjeru itd. S druge strane osobe koje nisu sposobne svojim radom i trudom nešto postići, nebi smjele diktirati način podjele dobara/moći u društvu.”
- 41) „Mislim da su feministice seksualno nezadovoljene. Mislim da je cijeli feminizam samo "fora" za trežanje pažnje. Mislim da žene smtaraju kako muškarci koji pristaju na feminizam nisu pravi muškarci i da si onda traže "prave" muškarce iz zemlja trećeg svijeta.”
- 42) „Feminizam bi trebao imati kršćanske vrijednosti a ne ove gluposti o kojima pričaju jelena veljača, Severina i takve koje svaka 3dana imaju novi razvod. U kršćanstvu je najbolji opis divnog odnosa prema ženama, ali nikako onaj koji se predstavlja u medijima. Jer ovaj moderni feminizam 20.stoljeća ipak ne može napraviti da nekog natjera da se brine za tebe i da te ne napuca kad mu dosadiš. A sastavni dio ljubavi je i patnja i dijeljenje. Moderni feminizam previše tjera u oholost i samo traženje a ne davanje”
- 43) „Feminizam je izdanak puno gore ideologije bez da su feministom toga svjesni. Feminizam potiče na uvrnut pogled na svijet u kojem smo svi jednaki u svojim akcidentalnim svojstvima i koristi se kao oruđe u rukama elita u vječnoj dijalektici koja bi trebala imati eshatologiju do koje nikada neće doći. Bezbožan, uvrnut i nemoralan sustav.”
- 44) „Mislim da u nasoj drzavi nije potreban feminizam zato sto smatram da su zene i muskarci ravnopravni u Hrvatskoj.Osim toga danasnji feminizam potice prava transrodnih zena sto mi se ne sviđa zato sto stvara vecu zburjenost u društvu i u vlastitom pokretu”
- 45) „Feminizam nije potreban. Sve zakonske zaštite se trebaju odnositi na osobe bez obzira na spol. Ne smiju postojati zaštite koje se odnose na jednu grupu ljudi, a na drugu ne - to je diskriminacija. Beneficije koje država pruža poput braka se treba odnositi na direktne interese države koja daje te beneficije. Država ima interese od tradicionalnih brakova jer je definicija braka stabilna zajednica u svrhu stvaranja stabilnog okruženja za djecu. Istospolni brakovi nemaju društvenu svrhu. Prečesto se pod krinkon jednakosti nalaze zahtjevi za ekskluzivnim pravima za određenu skupinu ljudi.”

- 46) „Feminizam se bazira na izigravanju žrtve i zahtjeva dodatna izmišljena prava. Prave žene su vrijednije od pravih muškaraca, ja to kao muški imam uvid. A "moderne" feministkinje nemaju pamet ni znanje, pre plitke su u razumijevanju širokih tema.”
- 47) „Žene su danas ravnopravne muškarcima i feminizam je danas nepotreban i suvisan.”
- 48) „Naravno da ne trebamo feminizam. Povećavati prava ženama koje imaju sve privilegije ovog svijeta i koje su na vrhu hranidbenog lanca je suludo i bolesno. Ali opet tako svojstveno ljudskoj ginocentričkoj prirodi. Kada bi na ovom svijetu bilo ikakve pravde, onda bi svi zajedno radili na oslobađanju muškarca iz cvrstih okova kojim su okovani.”
- 49) „Feminizam u današnjem društvu nije potreban, kao ni gay parade niti ostali oblici shameanja heteroseksualnih ili bijelih muškaraca i žena. Sve rase su jednake u svojim pravima i obvezama, OBA spola su jednako važna te kao takva trebaju zajedno sudjelovati u odlukama kao što su pobačaj ili slično.”
- 50) „Feminizam nije potreban u 21. Stoljeću u Europi i razvijenom svijetu? Zasto? Zato sto kao žene imamo sva prava, svu moguću pravnu zastitu i slicno. Muškarac i žena su različiti, sposobni u nekim slučajevima obavljati iste poslove, a u nekim ne. Jednako smo vrijedni i imamo jednaka prava, ali isti nismo i zato smatram da je feminizam nepotrebna glupost, odnosno paravan za uvđenje rodni ideologija i slicno.”
- 51) „Današnje feministkinje su bespotrebno preradikalne. Kao lezbijka smatram da mentalitetom žrtve još više ugrožavaju žene.”
- 52) „Treba nam radikalna desnica da napravi reda i uništi beskorisnu kmečavu ljevicu.”
- 53) „Mišljenja sam da u Hrvatskoj, na nekoj generalnoj razini, nema potrebe za feminizmom jer žene imaju prava jednaka kao i muškarci. Dapače, žene su se zajebile jer su dobile sva prava što se tice posla, školovanja, politke, a i dalje uz sve to moraju biti majke, rađati djecu i ostale pizdarije radit... I ovim putem poručujem svim EKSTREMNIM feministkinjama/feministima : "Nabijen vas na tvrdi dalmatinski kurac."
- 54) „Feminizam je potreban u islamističkim zemljama. Na zapadu je krajnje nepotreban jer svi imaju jednaka prava. Iako mnoge žene tvrde drugačije.”
- 55) „Evo ovako, ako znamo da je krscanstvo jedina prava vjera te da je Isus Krist uskrsnuo i da je Bog (tko MISLI da je laz nek se uhvati u kostac te prouci, ja sam proveo vise od 3 godine proucavajući Bibliju, povijesne dokaze i ostale religije) onda mozemo utvrditi kako feminizam i ideologije za koje se sam pokret zalaze nema smisla i totalno je pogresan! Kontra je zivotu i ljubavi prema drugima. Toplo preporucam YouTube kanale Living Waters i CrossExamined koji vam mogu pomoci u razumijevanju zivota i krscanstva. Zapitajte se jedno pitanje: ako je krscanstvo doista istinito, biste li slijedili svaku Bozju zapovijed i svaku Isusovu rijec. Ako je odgovor na to pitanje "ne" onda stanite i razmislite jer je u pitanju vase tvrdo srce i zatvoreni um.

Koji je smisao ovog zivota? Upoznati Boga. Moj zivotni moto je "ako je Isus mogao umrijeti za mene, mogu i ja ziviti za Njega"!"

Iz ove ankete može se zaključiti kako su mišljenja podijeljena. Oni koji su ZA feminizam svjesni su kako žene pa i druge ugrožene društvene skupine, poput LGBTQ+ zajednica, rasnih, vjerskih ili etničkih skupina i dalje nemaju potpunu slobodu i jednaka prava. Dok oni koji su PROTIV svojim stavovima samo potvrđuju važnost onoga za što se feminizam zalaže te pokazuju svoje neznanje i duboko ukorijenjenu zadrtnost. No, ne krivim ih. Smatram kako je potrebno puno više edukacije o tome što feminizam kao pokret zapravo predstavlja i za što se točno zalaže jer određeni ljudi misle kako je feminizam rezerviran samo za ženski spol te isključivo prava žena. No, to ne može biti dalje od istine. Feminizam je za sve. Feminizam je za naše mame, tate, braću, sestre, LGBTQ+ zajednicu, nečije šefove ili profesore, ljubavnice i ljubavnike, automehaničare i frizerke, za vjerske fanatike, za bake i djedove. Feminizam ne znači mrziti muškarce nego voljeti i poštivati žene. Feminizam poručuje kako je u redu da i muškarci pokazuju osjećaje bez da ih se naziva „papcima” i „luzerima”. Feminizam ne znači boriti se samo za dobrobit žena nego za dobro svih ljudi. Feminizam znači boriti se za slabije i dati glas onima koji ga nemaju, znači boriti se protiv nepravde i glasno reći kada je bilo dosta! Feminizam se bori protiv homofobije i transfobije, bori se protiv nejednakosti i dvostrukih standarda. Feminizam se bori protiv pedofilije i ljudi koji djeci oduzimaju njihova nevinna djetinjstva. Feminizam predstavlja borbu protiv nasilja, rasizma i potlačenosti. Feminizam je pokret u kojem se žena bori za ženu jer borba jedne žene je borba svake od nas, pokret u kojem se žene međusobno ohrabruju i potiču na razgovor o svojim traumatičnim iskustvima koje su proživjele kako bi se podigla svijest o tome da su takve strahote i danas prisutne. Moramo nastaviti biti hrabri, podržavati jedni druge, educirati se, međusobno si pomagati i inspirirati jedni druge jer jedino tako zajedno možemo doprinijeti promjenama koje su nam još uvijek očito prijeko potrebne.

4. PRIČE IZA ILUSTRACIJA

Svaka ilustracija koju sam nacrtala iza sebe skriva određenu problematiku koja se bavi pitanjima poput ženskoga tijela, samopouzdanja, seksualnosti, slobode, stereotipa i slično.

Većini žena teme vezane uz seksualnost stvaraju neugodu i strah zbog osuđivanja okoline koja nalaže kako nije u redu ako žena javno progovara o svome tijelu ili seksualnosti jer žensko tijelo i spolni užitak smatraju se grešnim. Žene se često zbog toga osuđuje i naziva pogrdnim imenima dok muškarci u društvu takve teme smatraju normalnima. Tema ženske seksualnosti trebala bi biti normalna stvar o kojoj se ležerno priča kao o svim drugim temama, bilo to u ženskom ili muškom društvu. Žene bi trebale biti otvorenije u pogledu masturbacije, trebale bi preuzeti kontrolu nad svojim seksualnim zadovoljstvom te više raspravljati o raznim iskustvima kako bi se izbjeglo bježanje i neugoda od takvih tema koje se još uvijek smatraju tabuom. Također, trebamo prestati osuđivati i komentirati tuđi izgled u negativnom kontekstu te očekivati da svi izgledaju isto i budu savršeni jer je to jednostavno nemoguće. Svi smo na svoj način savršeno nesavršeni i to je jedino čega trebamo uvijek biti svjesni. Ovim ilustracijama željela sam pokazati svim ženama da se trebaju prestati sramiti samih sebe te prihvatiti svoju seksualnost i užitak koji ona donosi.

Sljedeće dvije ilustracije nazvala sam „Zabranjeno voće (koje je zabranjeno samo kada društvu tako odgovara)”. Na društvenim mrežama počele su se pojavljivati fotografije na kojima žene preko svojih bradavica naljepljuju muške zbog cenzure ženskog tijela što samo ukazuje na apsurd dvostrukih standarda. Politika Instagrama nalaže da sve fotografije žena u toplesu ili fotografije na kojima se nazire ženska bradavica preko majice, moraju biti uklonjene jer se smatraju vulgarnima i neprimjerenima dok se fotografije polugolih muškaraca toleriraju. Također su se pojavili video zapisi nekoliko grupa muškaraca koji sebe nazivaju „Umjetnici zavodjenja” u kojima potajno snimaju žene bez njihove dozvole, demonstriraju kako ih zgrabiti i na kojih način ih zvesti te objašnjavaju razne načine kako odvesti ženu u krevet. U takvim objavama Instagram, nažalost, ne vidi ništa loše i ne želi ih ukloniti koliko god puta one bile prijavljene od strane Instagram korisnika, dok će fotografija ženskog tijela biti uklonjena u roku od pola sata. U svijetu u kojem je normalno vidjeti polugole starlete na jumbo plakatima, u kojem se neprestano seksualizira žensko tijelo u raznim glazbenim spotovima, reklamama ili časopisima, jedna obična ženska bradavica na društvenim mrežama dovest će do skandala. Uklanjaju se fotografije žena koje doje, žena koje pokazuju kroz kakve promjene tijelo prolazi nakon poroda, žena koje hrabro pokazuju svoje tijelo nakon borbe s rakom, samouvjerenih žena koje žele pokazati da je svako tijelo drugačije i da je savršeno upravo takvo kakvo je. I što se time dobiva? Žene se ponovno ušutkuje zbog onoga što jesu i time se poručuje kako su muškarci i dalje iznad žena, žensko tijelo se još uvijek smatra samo seksualnim objektom i žensko tijelo je nešto čega se svaka žena treba sramiti. Još jedna stvar koja se često cenzurira i o kojoj se nerado govori je mjesečnica. Na Instagramu sam naišla na video koji govori o tome kako je imati mjesečnicu sramotno. U videu su prikazali ženu koja ulazi u javni toalet, a ispred stoji muškarac. Ona sjedi na wc-u i pokušava otvoriti higijenski uložak, ali joj je neugodno zbog pakiranja koje šuška. Zvukove otvaranja uložka opisali su kao „awkward sounds (neugodni zvukovi)” te preporučili nošenje škarica u torbici tako da možete odrezati rubove pakiranja kako bi se izbjegli neugodni zvukovi i kako nitko ne bi saznao da su „oni dani u mjesecu”. Također sam u društvu primijetila da žene skrivaju tampone ili higijenske uloške od tuđih pogleda, ako im zatreba tampon jedna drugoj šapuću na uho da netko slučajno ne bi čuo, u trgovinama sa stidom kupuju proizvode za intimnu njegu, a o mjesečnicama rijetko govore. Većina ljudi se grozi na spomen menstrualne krvi, a u reklamama za higijenske uloške menstruacija je uvijek prikazana u plavoj boji kako gledatelju nebi izazvala neugodu. To sve je samo još jedan podsjetnik na to koliko je sve u redu dok se žensko tijelo prikazuje kao seksualni objekt, ali ako je u pitanju prirodna

biologija našeg tijela onda se to smatra odvratnim i nešto o čemu se ne bi trebalo pričati. Ovime dolazimo do pitanja hoćemo li ikada postići jednakost po pitanju muških i ženskih tijela i dokle će društvo učiti žene da je prirodan proces njihovog života nešto zbog čega se trebaju sramiti?

„Zabranjeno voće (koje je zabranjeno samo kada društvu tako odgovara)”

„Nek' se vidi branda,
Nek' se vidi cica,
Šta te briga ako netko zna,
Da krvariš iz pica!”

Seriya imaginarnih portreta inspirirana je fluidnošću spolova. Iako su likovi prikazani stereotipnim karakteristikama ženskog spola, oni ne predstavljaju niti ženski niti muški spol. Portreti prikazuju suprotstavljanje definiciji muškarca i žene odnosno prikazuju slobodu u istraživanju osobnog identiteta koji nije vezan niti za jedan spol.

Društvo nam često sugerira kako je biti samouvjeren nešto nepoželjno. Voljeti i poštivati samoga sebe ili biti ponosan na vlastite uspjehe smatra se arogantnim. Vjerujem kako je i svatko od nas barem jednom za nekoga rekao da je umišljen ili narcisoidan samo zato što nam se pohvalio novim izgledom, nekim novim uspjehom, novim poslom ili odlaskom na egzotično putovanje. Govoriti pozitivno o sebi zapravo se smatra negativnim. Mislim da upravo iz toga proizlazi naše nevoljko prihvaćanje tuđih komplimenata. Imamo strah od toga da ćemo ostaviti dojam prepotentne osobe ukoliko nas netko pohvali, stoga uvijek skromno prihvatimo upućeni kompliment ili ga uopće ne prihvatimo uz usputno prebacivanje na drugu temu. Ne znam zašto bi nas trebalo biti sram ako znamo da smo se taj dan baš lijepo sredili i osjećamo se super. To najbolje opisuje primjer kada nam neka osoba uputi kompliment, a mi spuštamo glavu i neugodno se smješkamo dok kroz zube izgovaramo „hvala” ili odgovorimo nešto u stilu: „Ma joj to sam samo na brzinu! Nisam niti kosu namjestila kako treba, a ni ova haljina mi ne stoji najbolje.” Zašto samo ne možemo reći: „Znam, baš sam si super danas! Hvala što si primijetio/la!” ili „Baš ti hvala, stvarno se dobro osjećam danas!” Moramo početi više voljeti sami sebe, biti samouvjereni i pozitivnije govoriti o nama samima. Ne smijemo dopustiti da ljudi nezadovoljni svojim životima isto to projiciraju i na nas jer nema ništa loše u tome kada čovjek voli samoga sebe. Sljedeća ilustracija govori upravo o tome.

Kroz život sam puno puta čula kako se djevojčicama ili ženama govori da nešto „ne mogu” ili da „to nije za njih”. Smatram kako se dječake i muškarce puno više ohrabruje da ostvare ono o čemu sanjaju dok se žene izruguje zbog njenih postupaka koji ju na posljetku, ipak, dovedu do željenog cilja. Iako se teško suočiti s podsmjehivanjima i manjkom podrške, za ispunjenje naših snova ne trebaju nam drugi. Svaka osoba ima pravo sanjati o velikim stvarima, imati vjere u sebe i svoje ideje, a voljom i trudom dospjeti do željenog cilja. U tom procesu bitno je da sami sebi budemo najveća podrška, a ako ju još dobijemo i od okoline to može biti samo mali plus jer ne trebamo ničije odobravanje. Usudimo se imati velike snove!

Cure mogu sve!

Cure mogu što god žele, kako god žele i gdje god žele.

Cure mogu biti ženstvene i muškobanjaste.

Cure mogu imati dugu kosu i obirjanu glavu.

Cure mogu nositi odjeću s muškog odjela i voziti skate, mogu popravljati aute i lakirati nokte.

Cure smiju psovati isto onoliko koliko psuju u dečki jer vas nitko nije pitao sviđa li vam se to ili ne.

Cure mogu imati nekoliko kilograma viškabez da se to nekoga tiče.

Cure mogu izlaziti van i plesati kako žele bez da im napaljeni muškarci prilaze s ponudama za piće.

Cure mogu imati tijelo puno tetovaža jer imaju pravo raditi sa svojim tijelom što god žele.

Cure mogu nositi kratku suknju i duboki dekolte, što ne znači da traže svižduke u prolazu.

Cure se mogu srediti samo za sebe bez upita za koga su se sredile, a mogu imati i nepočupane obrve i dlakave noge jer cure mogu sve!

Mislim da se gotovo svaka žena tijekom svoga života, nažalost, barem jednom našla u situaciji u kojoj je granica koju je postavila bila prekršena. Koliko žena je pretrpjelo neželjene dodire, poglede i uzvike, a neke od njih i teže oblike seksualnog nasilja i uznemiravanja samo zato što je

muškarcima teško shvatiti da NE znači NE? NE ne znači MOŽDA, NE ne znači DA, NE ne znači VIŠE SE POTRUDI, NE ne znači RAZMISLIT ĆU. NE jednostavno znači NE! Kratka suknja NIJE poziv na seks, duboki dekolte NIJE poziv na seks, visoke štikle NISU poziv na seks, osmijeh NIJE poziv na seks, pogled NIJE poziv na seks, pristojnost NIJE poziv na seks. Sve ono što se dogodi bez nečijeg pristanka je silovanje. Nažalost u većini slučajeva sva krivnja prebaci se na žrtvu dok silovatelj prođe nekažnjeno.

Često se govori o tome kako feministička ideologija promovira pretilost i nezdravi način života što smatram da je potpuno krivo protumačeno. Žene se često posramljuju zbog nekoliko kilograma viška ili manjka te se zbog toga nađu na tapeti ružnih komentara poput „Pojeđi nešto,

vide ti se kosti” ili „Imaš previše celulita, možda bi trebala početi vježbati i jesti manje”. Odavno nam je poznato kako u medijima možemo vidjeti samo savršeno isklesana tijela, duge noge, ravne bijele zube, preplanuli ten, bujne grudi, uske strukove, ispeglana lica i bujne kose. Zbog toga puno ljudi, naročito žena, razvije iskrivljenu sliku o svome tijelu. *Body positivity* je društveni pokret koji zagovara prihvaćanje svih tijela bez obzira na njegove fizičke mogućnosti, godine, veličinu, spol ili rasu. Ovim pokretom promiče se prihvaćanje i ljubav prema vlastitom tijelu te se nastoji promijeniti kriva slika tijela i standardi ljepote koje mediji neprestano nameću. Kada sam radila ove ilustracije zapravo sam očekivala da će netko prvo komentirati zašto su prikazane „debele” žene jer vjerojatno da sam ih nacrtala „normalne” nitko ne bi ništa rekao. Jedan moj prijatelj podijelio je ove dvije ilustracije na Instagramu, na što mu je jedan muškarac odgovorio: „Vidi se da je autoportret jer očito ne misli puno kad umjesto da stoji u kuhinji, slika debele ženske.”, što je zapravo potvrdilo koliko se žene svakodnevno susreću s neugodnim komentarima na račun svoga tijela ili izgleda, a ovdje su u pitanju samo ilustracije.

16:37

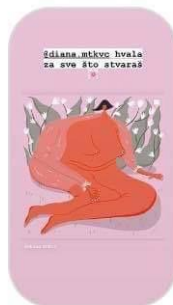
Ahmed k

women_make_shitty_sandwiches

12:20 AM

Odgovara na vašu priču

Ovo je vidljivo samo vama

Hmmmm vidi se da je autoportret jer ocito ne misli puno kad umjesto da stoji u kuhinji slika debele zenske

Ahmed k želi vam poslati poruku.

0 pratitelja Objava: 0

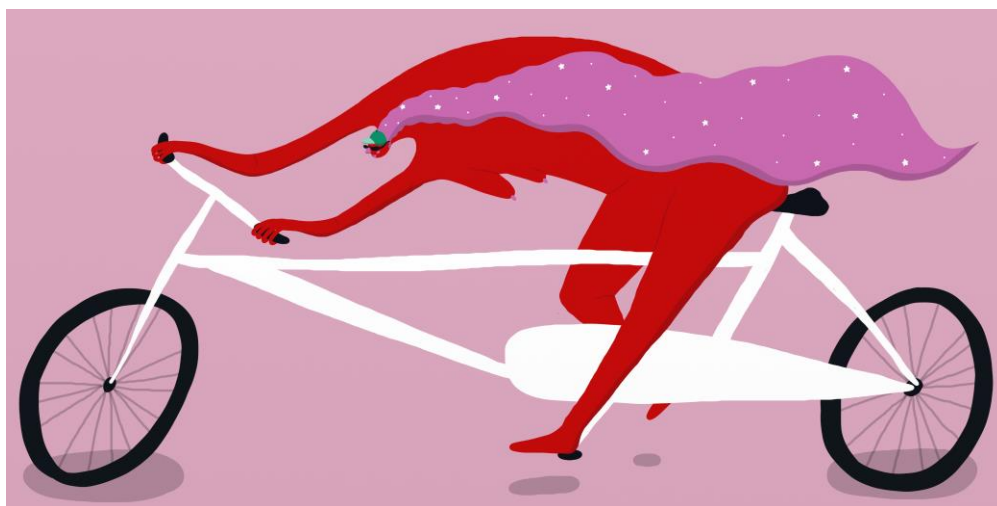
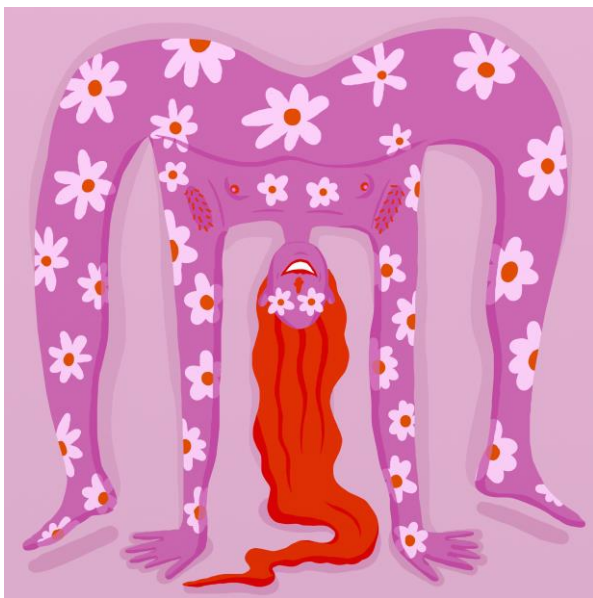
Ako prihvatite, korisnik Ahmed k (women_make_shitty_sandwiches) moći će razgovarati putem videopoziva s vama i vidjeti informacije kao što su status "aktivni" te vrijeme kad ste vidjeli poruke.

Blokiraj

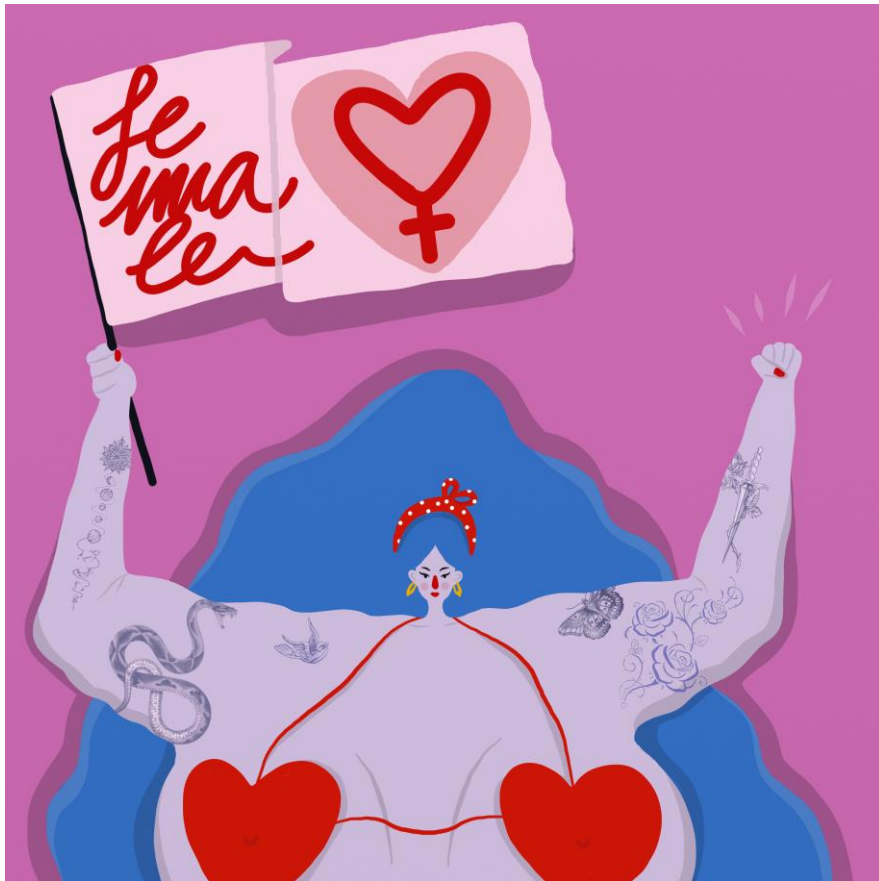
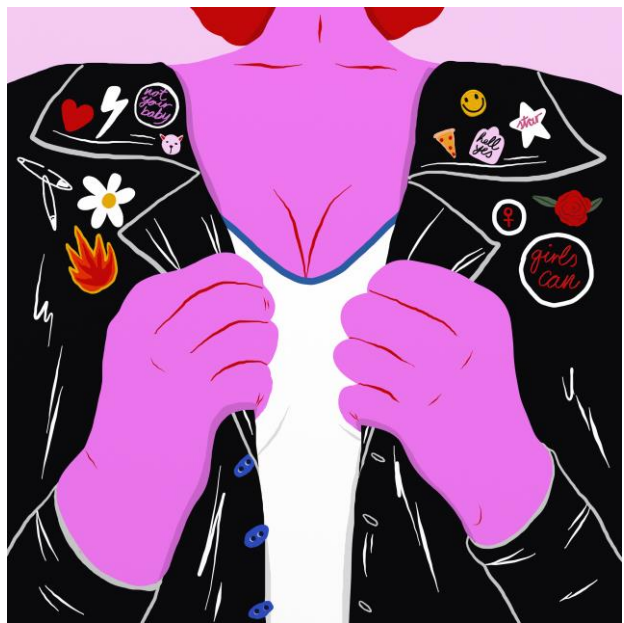
Izbriši

Prihvati

Ostale ilustracije zapravo govore same za sebe. Kroz njih želim poručiti svim ženama da izađu iz svoje monotone i komforne čahure te svijetu pokažu svoja predivna krila u punom sjaju. Želim da se svaka žena usudi probati nešto novo, nešto izazovno o čemu je oduvijek sanjala i željela isprobati, ali nije imala hrabrosti. Želim da svaka žena iza sebe ostavi sve ono toksično što ju sprječava u ostvarenju bolje i odvažnije verzije sebe. Smatram kako upravo najodvažnije odluke donose najpozitivnije promjene u našim životima. Svaka žena mora naučiti reći NE za sve ono što ne želi i DA za ono što želi. Moramo se boriti za ono u što vjerujemo i ne smijemo dopustiti da nam itko govori kako ne možemo raditi ono što želimo. Vrijeme je da same sebi budemo heroine. Želim da svaka djevojčica i žena bude samouvjerenjena i hrabra, da bude onakva kakva je rođena biti – slobodna i samostalna.

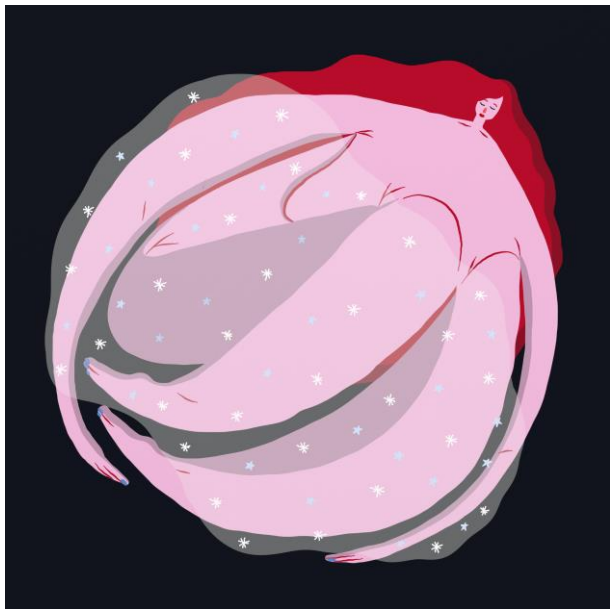

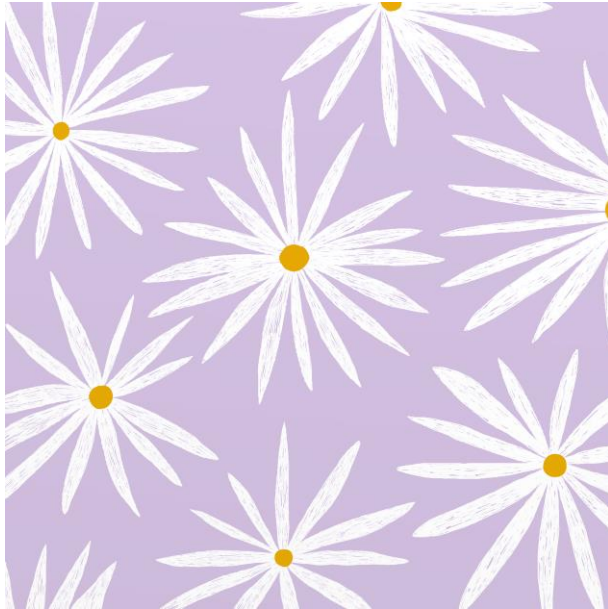

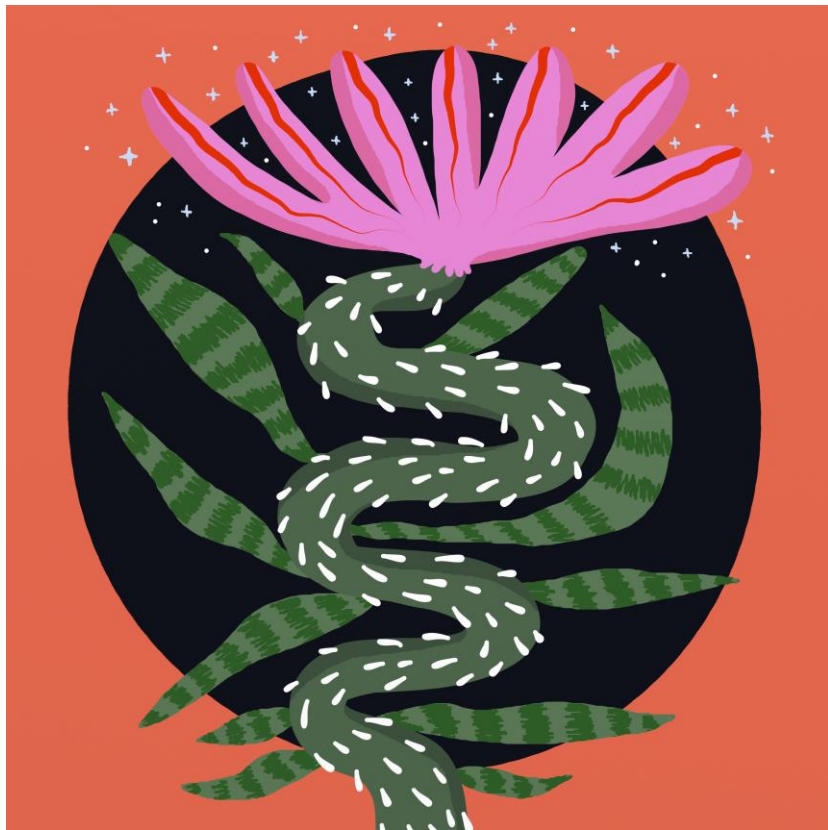
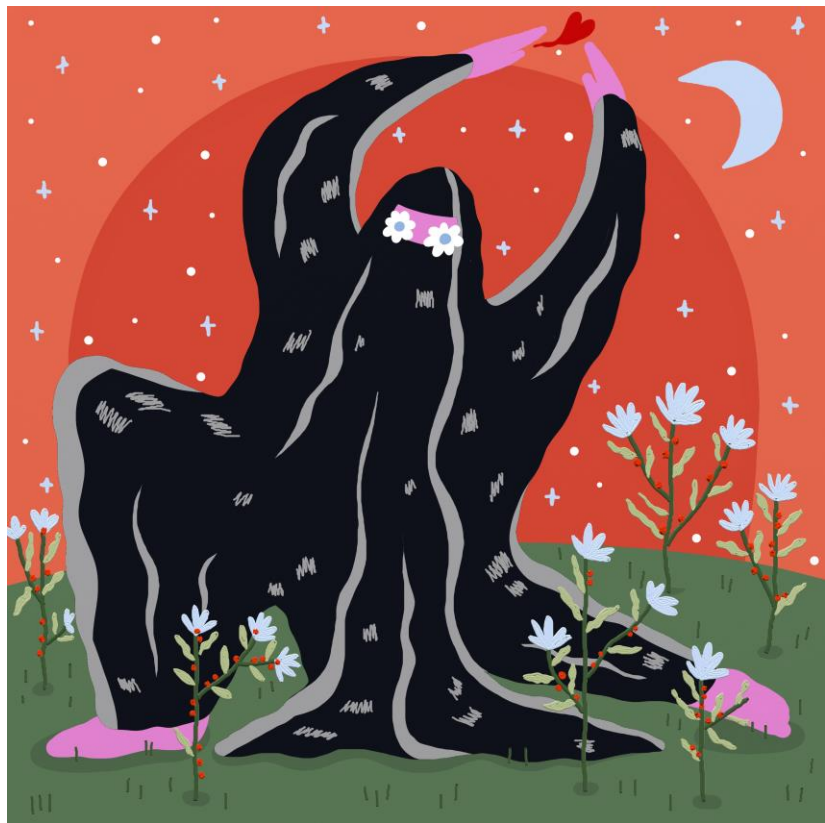

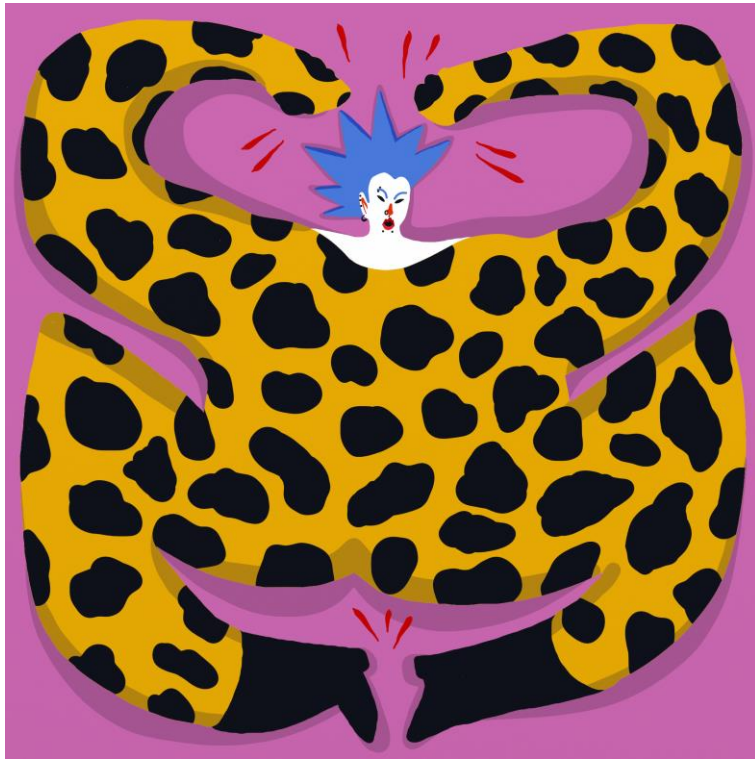

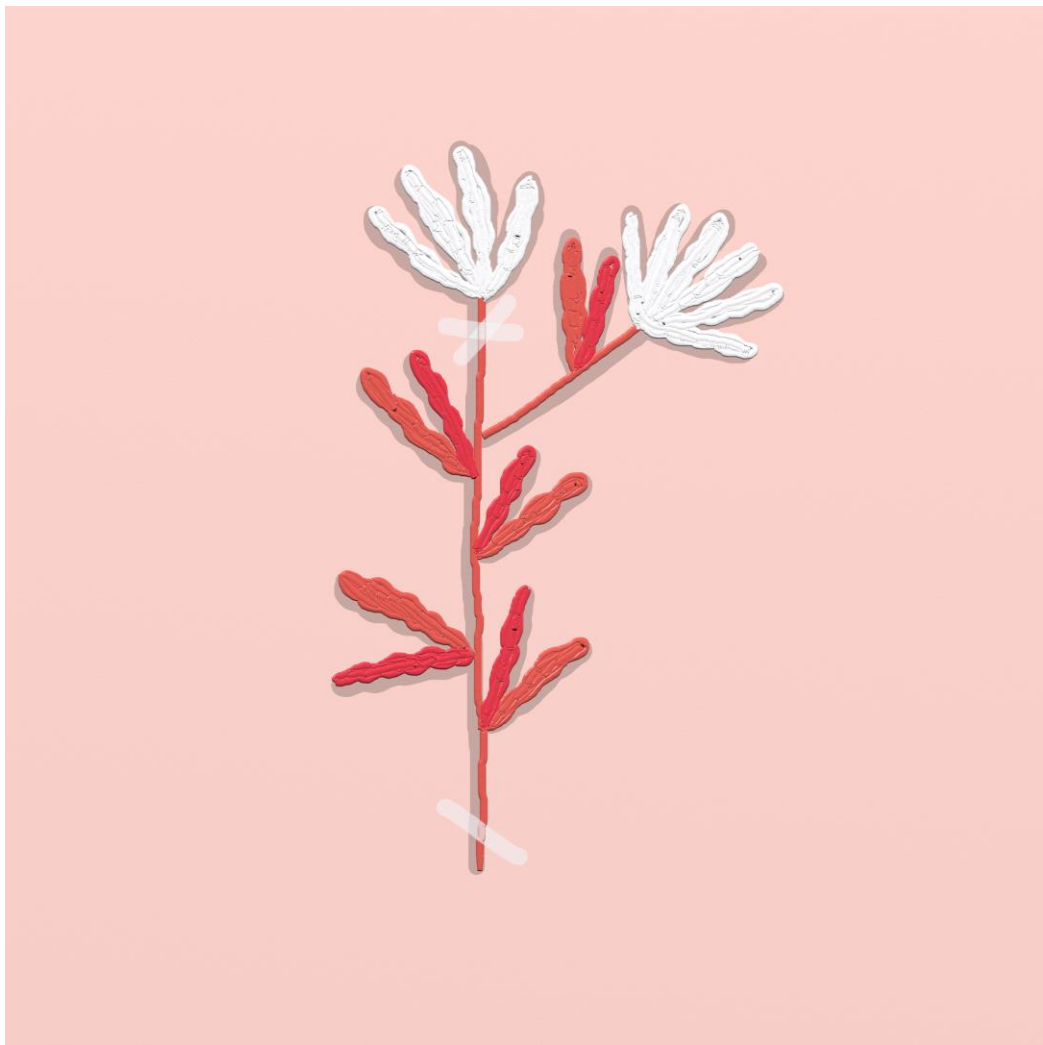
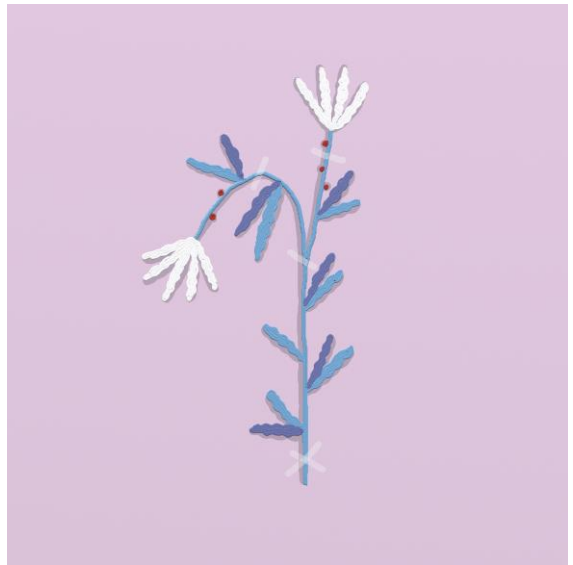
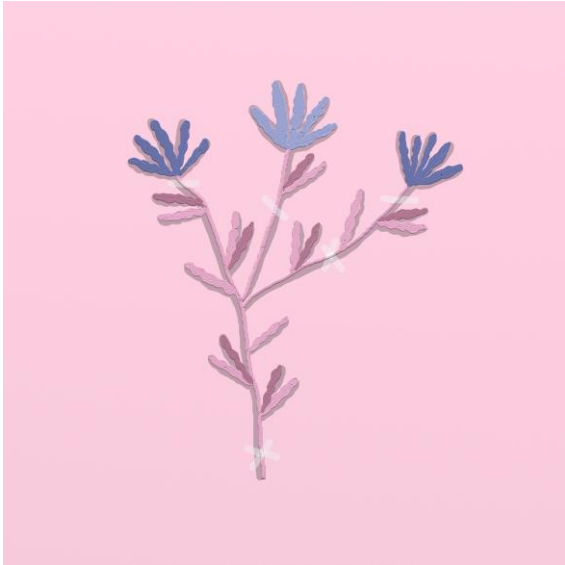

5. TEHNIČKI OPIS RADA

Ovaj diplomski rad sadrži 60 digitalnih ilustracija predviđenih za printanje u obliku slikovnice iako printevi mogu biti postavljeni i kao samostalne likovne priče. Za digitalnu ilustraciju odlučila sam se zbog brzine, preciznosti i kontrole nad radom koju ova tehnika omogućava, ali i zbog toga što se ilustracije lako mogu otisnuti u bezbroj primjeraka. Ilustracije su kvadratnog formata veličine 21 x 21 cm s rezolucijom od 300 dpi izrađene u ArtRage 4 programu. ArtRage je bitmap grafički urednik za profesionalno ili početničko crtanje i slikanje koji omogućava simulaciju stvarnih slikarskih i crtačkih tehnika kao što su, primjerice, uljane boje, akvarel, pastele, olovka, flomaster i slično. Za kvadratni format sam se odlučila zbog njegova savršeno uravnoteženog oblika koji potiče oko na kružno kretanje unutar formata. Kvadratni format ima manje mjesta od pravokutnog pa je zbog toga nužno pojednostaviti kompoziciju. Nakon puno neuspjelih pokušaja da prikazem ono što sam željela u pravokutnom formatu, shvatila sam da se puno bolje snalazim u kvadratnom upravo iz tog razloga što već sam format određuje kompoziciju u koju će biti smješten određeni motiv. Motivi ilustracija su uglavnom ženski likovi prikazani u neobičnim pozama, zaobljenih i izduženih udova te naglašenih ženskih atributa. Time sam htjela potaknuti gledatelja da preispita način na koji doživljava formu ženskoga tijela. Također se pojavljuje i nekoliko portreta inspiriranih LGBTQ+ zajednicom putem kojih sam se željela suprotstaviti spolnim predrasudama i stereotipima. Kroz neke ilustracije protežu se floralni motivi koji se najčešće povezuju sa ženstvenošću, nježnošću i senzualnošću. Sve ilustracije izvedene su u živahnim i vedrim bojama koje sugeriraju bezbrižnost i ljepotu života.

6. ZAKLJUČAK

Kroz čitavu povijest žene su oduvijek bile obespravljene, stigmatizirane i ponižavane. Dominacija muškaraca koja ženama nije pružala jednake prilike dovela je do formiranja novog društvenog pokreta i svjetonazora koji se zalagao za unaprjeđenje položaja žena u svim područjima života. Struktura feminističkog pokreta sastoji se od tri vala. Prvi val feminizma nastao je krajem 19. stoljeća, a bio je fokusiran na sudjelovanje žena u javnom prostoru. U tom razdoblju žene su svojom borbom dobile prava na školovanje, zaposlenje te sudjelovanje u političkom životu čime su promijenile svoj položaj u društvu. Drugi val feminizma pojavljuje se sredinom 20. stoljeća kao rezultat poslijeratne situacije u svijetu u kojoj se težilo da se muškarci i žene vrate svojim tradicionalnim i društveno zadanim ulogama u društvu kako bi se time pokušala obnoviti nacija. Zbog takvih ustaljenih socijalnih normi te rodni uloga žena u društvu, promjene su bile puno teže i sporije. Treći val feminizma traje od 90-ih godina prošloga stoljeća sve do danas, a nastao je kao reakcija na neuspjehe prijašnjih generacija s fokusom na intersekcionalnost. To je feminizam kojeg poznajemo danas, koji se bori za jednaka prava svih ljudi, koji se bori protiv nepravde i dvostrukih standarda, koji se bori protiv nasilja i obespravljenosti ljudi, koji se bori protiv rasizma, homofobije i transfobije. No ipak, feminizam svoj najveći fokus zadržava na osnaživanju žena i promicanju njihove sposobnosti u donošenju vlastitih odluka kako bi svojim produktivnim životima mogle postići svoj puni potencijal. Iako su žene feminističkog pokreta kroz povijest postigle mnoge važne uspjehe u pogledu prava i slobode na različitim životnim područjima, ostalo je puno prostora za borbu protiv još uvijek prisutne represije, borbu za fizičku i psihičku slobodu žena, za rušenje predrasuda i stereotipa o rodnim ulogama i slično. Nadam kako će neprekidna borba aktivistica feminističkog pokreta u budućnosti donijeti samo pozitivne promjene za sve ljude.

7. LITERATURA

1. Ilić, K., (2017). [Povijest pokreta: Feminizam prvog vala](#) , LIBELA – PORTAL O RODU, SPOLU I DEMOKRACIJI. Preuzeto: 14.09.2020.
2. Mihaljević, D. (2016). [FEMINIZAM – ŠTO JE OSTVARIO?](#). Mostariensia, 20 (1-2), 149-169. Preuzeto: 14.09.2020.
3. Žimbrek, I. M., (2014). [Vodič kroz pravce i valove u feminizmu za početnice/ke](#) , VoxFeminae – Women Media Independence. Preuzeto: 14.09.2020.